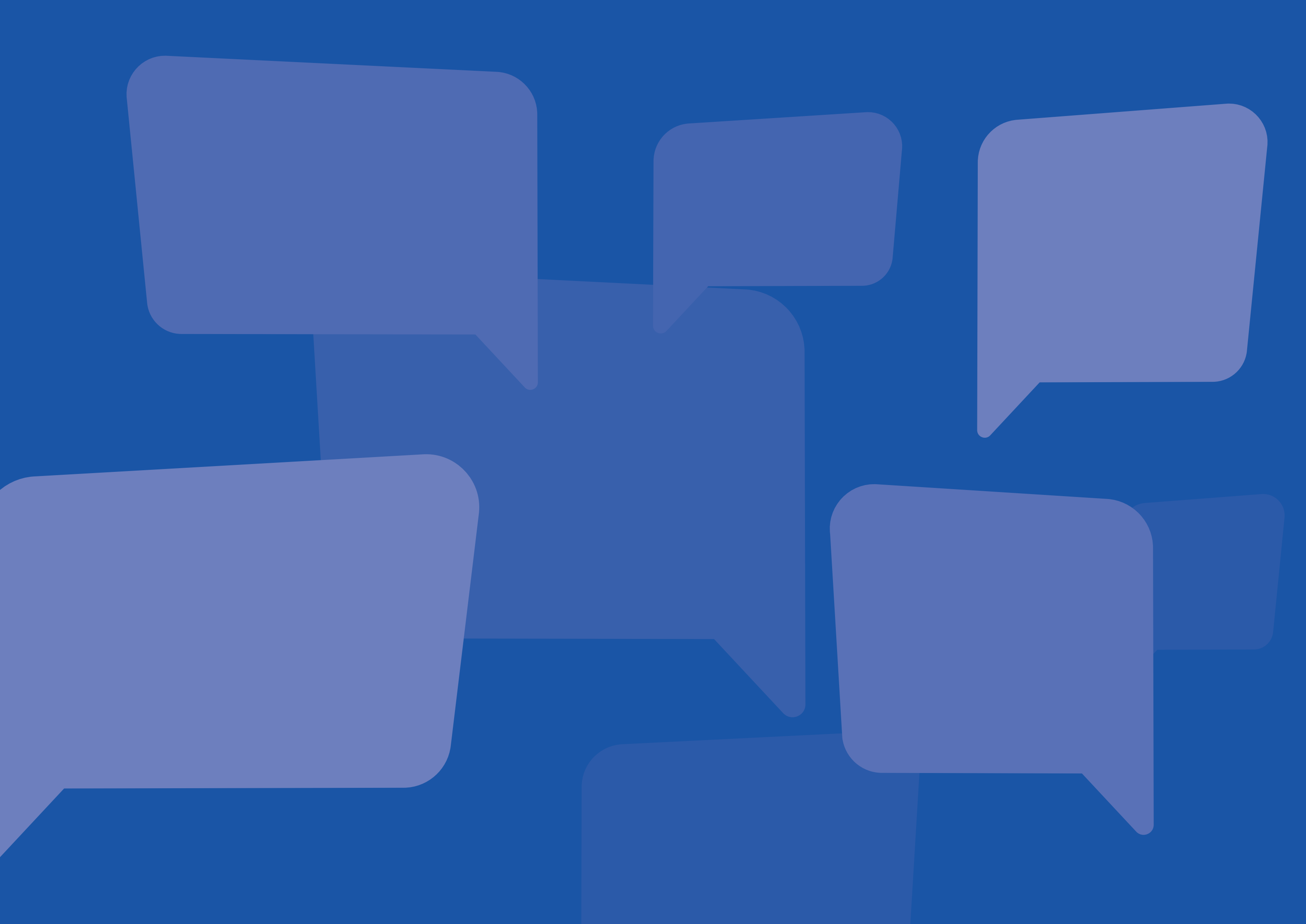

Tweede antwoord van de Brusselse regering op het Burgeradvies

Inleiding

Beste lezer,

Dit rapport markeert een belangrijke stap in het bestaan van de permanente Burgerraad voor het klimaat. In dit rapport ontdekt u het tweede antwoord van de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op het advies van de Burgerraad rond het thema “Leefomgeving”. Hiermee wordt voor de eerste keer officieel een cyclus van de Burgerraad voor het klimaat afgerond. Een volledige cyclus bestaat namelijk uit drie delen (deliberaties, eerste antwoord regering en tweede antwoord regering).

Dit tweede antwoord van de regering is tot stand gekomen dankzij de samenwerking en uitwisseling van veel verschillende actoren. Niet enkel door uitwisselingen tussen de politieke kabinetten en de verschillende experts binnen de betrokken administraties maar ook tussen verschillende diensten en administraties. Onrechtstreeks heeft het werk dat dit rapport in gang heeft gezet een grote impact gehad op het Brusselse klimaatbeheer. De inzichten van de politici en experts binnen de verschillende administraties werden verruimd, nieuwe samenwerkingen ontstonden, gesprekken die waren stilgevallen werden dankzij de aanbevelingen van de Burgers terug aangewakkerd, enz.

De eerste cyclus startte meer dan een jaar geleden, dus kom ik hieronder graag even terug op de verschillende stappen die reeds plaatsvonden.

Tussen februari en april 2023 kwamen de leden van de eerste Burgerraad voor het klimaat samen rond het thema Leefomgeving. Ze stelden samen een burgeradvies op met meer dan 65 aanbevelingen dat officieel werd overhandigd

aan de regering op 09 juni 2023. De regering gaf eind september 2023 een eerste antwoord. In dit eerste antwoord gaf ze aan welke aanbevelingen zouden worden opgevolgd, welke aanbevelingen reeds beantwoord werden door het huidige klimaatbeleid en welke aanbevelingen niet zouden worden opgevolgd.

Dit tweede antwoord, dat u hier zal ontdekken, gaat een stap verder. Het gaat in op concrete verwezenlijkingen, budgetten en dergelijke zaken. Dit rapport, dat vertrekt van de structuur van het eerste antwoord van de regering, zal meer in detail een antwoord geven op de verschillende aanbevelingen van de Burgerraad. Dit op basis van de feedback die de regering ontving van de leden van het Opvolgingscomité. Deze stelden vast dat het eerste antwoord van de regering niet altijd even verstaanbaar was voor hen, vaak verwees het naar lange en ingewikkelde documenten en gaf niet altijd een antwoord op de aanbevelingen die in het Burgeradvies werden aangehaald. Na een uitwisseling tussen de leden van het comité, het kabinet van de Minister van Klimaattransitie en de administratie, werd een nieuwe template opgesteld om de lectuur van het antwoord van de regering te vergemakkelijken voor de leden van de Burgerraad. Het antwoord dat u hieronder zal ontdekken is gebaseerd op deze nieuwe template.

Ik wens ik u veel leesplezier toe en ik kijk er naar uit om jullie te ontmoeten.

Merlijn De Rijcke

Secretaris van de Burgerraad voor het klimaat

Tweede antwoord van de regering

Zoals voorzien in het proces van de Burgerraad voor het klimaat heeft de regering, met de hulp van zijn administraties, een tweede antwoord opgesteld op het Burgeradvies rond het thema wonen. In dit tweede antwoord geeft de regering een meer concreet antwoord per aanbeveling, in opvolging van het eerste antwoord dat werd gegeven in september.

Woordenlijst:

Het type opvolging dat wordt gegeven is aangeduid per aanbeveling. Om de lectuur te vergemakkelijken vindt u hieronder de betekenis van de termen die gebruikt worden.

- **Opvolging:** de aanbeveling zal opgevolgd worden
- **Gedeeltelijke opvolging:** een deel van de aanbeveling zal opgevolgd worden.
- **Wordt geanalyseerd:** er moet eerst een analyse uitgevoerd worden alvorens kan bepaald worden of een gevolg kan worden gegeven of niet.
- **Niet opgevolgd:** de aanbeveling wordt niet opgevolgd, de reden wordt vermeld.
- **In uitvoering:** acties, strategieën of een legaal kader als antwoord op de aanbevelingen zijn in de voorbereidingsfase.
- **In uitvoering en handhaving:** acties, strategieën of een legaal kader als antwoord op de aanbevelingen bestaan reeds.

Prioriteit 1

Anders
wonen

Ambitie 1.1.

Het delen van ruimten en diensten aanmoedigen

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
1.1.1 delen van voorzieningen (gebouw, wijk, ...)					
Een inventaris maken van de bestaande situatie, het potentieel (met betrekking tot beschikbare leegstaande ruimten) en de behoeften aan functies en voorzieningen die zouden kunnen worden gedeeld (wijkrestaurants, gemeenschapstuinen, ongebruikte warmtebronnen, enz.); opstellen van een kadaster (of kadasters) door het delen van databases.	11	7	De Share The City-studie (een partnerschapsproces om het GBP te wijzigen) werd eind 2023 afgerond. Het gedeeld gebruik bleek een aanzienlijk potentieel te hebben, zowel om ecologische redenen als voor de organisatie van diensten van collectief belang. Op basis daarvan, en deels gevoed door aanvullende studies (in uitvoering), werden Strategische Richtlijnen opgesteld. Ze zijn bedoeld als leidraad voor toekomstige uitwisselingen en technische werkzaamheden. Gedeeld gebruik is, in het kader van gereguleerde bodembestemming, onder voorbehoud opgenomen in het gewijzigde GBP als een mechanisme dat bestudeerd moet worden. Gedeeld gebruik is inderdaad een experimenteel concept dat technische, juridische en ecologische validatie vereist. In dit vroege stadium van de werken kan men gedeeld gebruik via bodembestemming opvatten als meer flexibiliteit op het vlak van functies binnen een bestemming, als herschikking van hoofd- en nevenbestemming, of als de invoering van drempels voor oppervlakten of eenheden. De cluster collectieve intelligentie en de cluster coördinatie van Share The City zijn het eens dat beleid belangrijk is voor gedeeld gebruik: parallel aan een eventuele aanpassing van het GBP moeten andere instrumenten en mechanismen gecreëerd worden. De kick-off-vergadering van de studie van de TFE is voorzien op 22 april 2024. De meeste Openbare vastgoedmaatschappijen (OVM) werken in het kader van hun sociale actie in netwerkverband met verenigingen en instellingen, om tegemoet te komen aan de behoeften van de bewoners van de sites.	De aanbesteding werd gegund aan Forme + ODD volgens de offerte van 01/09/2023 voor: • een bedrag van € 26.850 voor de vaste tranche en € 2.950 voor de voorwaardelijke tranche, exclusief btw • een duur van 4 jaar • LISA op de site van Peterbos, die gemeentelijke diensten, politie en verenigingen samenbrengt.	In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Een gewestelijk platform creëren voor het delen van objecten dat de bestaande initiatieven samenvat;	13	7	De BGHM heeft een inventaris opgesteld van de open ruimten rond sociale woningen. Er is niet minder dan 4 km² aan ruimten van allerlei aard: wegen, openbare ruimten, privétuinen, gemeenschappelijke ruimten, parkings ...		Uitgevoerd
Versterken van de rol van het Gewest bij het toezicht, het beheer/onderhoud en het goede verloop van het delen van ruimten bij de bouw van nieuwe woningen door CityDev. Bijvoorbeeld de syndici sterker betrekken, hun mandaat verruimen, vergaderingen animeren, ...	12	7	De BGHM zou de Task Force meer willen inschakelen, om te verzekeren dat de behoeften die de OVM-teams waarnemen (medisch centrum, kinderopvang, winkels, huiswerkschool ...) afgestemd zijn op de lokalen in de sector.		Wordt geanalyseerd
Aanstellen van een groepsfacilitator/ moderator voor het opstarten en monitoren van projecten per huizenblok die betrekking hebben op het samen-voegen en delen van werken waarbij schaalvoordelen van toepassing zijn. De Facilitator/moderator kan een lid zijn van de gemeente van het betrokken gebied, een lokale organisatie zoals een buurtvereniging of een syndicus. Het mandaat van de syndici zal dan opnieuw moeten worden geformuleerd, aangezien zij thans alleen de aspecten beheren die verband houden met het onderhoud van het gebouw (erkenning en ontwikkeling van het (soms reeds bestaande) beroep);	12	7			

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
1.1.2 Collectieve huisvesting en multifunctionele ruimten					
Bestuderen hoe het delen van de verschillende inrichtingen binnen het gebouw kan worden geregeld: bij het indienen van bouwvergunningen, het toekennen van een renovatiepremie, verduidelijken wie welke kosten draagt - Wie blijft de eigenaar/beheerder van deze gedeelde ruimten?	11	8	De Functie(s) van de voorzieningen moet(en) bepaald worden bij de opzet van het programma tijdens de haalbaarheidsstudie. Sinds enkele jaren integreert de BGHM bij de ontwikkeling van nieuwe woningen een openbare voorziening, zoals gemeenschappelijke ruimten, polyvalente zalen, kinderdagverblijven en zo meer. Om het evenwicht op het vlak van voorzieningen in een buurt te herstellen of te behouden naarmate er woningen bijkomen, is het essentieel dat er wordt nagedacht over de behoeften op gewestelijk, gemeentelijk en wijkniveau. In de vergunningsfase is het natuurlijk te laat om daarover na te denken. Dit kan opgenomen worden in de nieuwe GSV, maar er moeten subsidies volgen. Het is helaas ondenkbaar om sociale huurders te laten betalen voor de voorzieningsbehoeften van een volledige wijk. De definitieve goedkeuring van de GSV staat op de agenda van de regering.		Wordt geanalyseerd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Voor elk nieuwbouw- of transformatie-project in het Brusselse Gewest, aan openbare en particuliere project-ontwikkelaars voor projecten boven een bepaalde oppervlakte (meer dan X woningen/m2 /afhankelijk van de Functie) de integratie van collectieve ruimten in het architecturale project opleggen (fietsgarage, werkplaats, tuin, wasruimte, kantoren, speelruimte, enz.) en diezelfde integratie van collectieve ruimten promoten (eventueel met financiële stimulansen) bij de particuliere actoren. Opletten dat dit de ‘private” levenskwaliteit niet aantast (te kleine ruimte). Het is aanbevolen om een studie te maken van de bestaande situatie (voorbeeld van succesverhalen: Berlijn en/of Wenen, rekening houdend met de culturele en economische bijzonderheden van Brussel).	11	8	Deze aanbeveling is haalbaar als de voorzieningsbehoeften geuit worden van bij de opzet van het programma. Ze mogen ook niet veranderen tijdens de ontwikkeling van het project, en de nodige voorzieningen moeten gesubsidieerd worden zodat ze geen invloed hebben op de huurprijzen van de sociale huurders.		Wordt geanalyseerd
Het delen van privéruimten aanmoedigen via een financieel pakket en/ of de aanstelling van een Facilitator (conciërge), steun bij de uitvoering, voorstel van verschillende vormen van contracten tussen huishoudens, individuen. Dit vereist toezicht/ controle om ervoor te zorgen dat het delen van ruimten daadwerkelijk wordt volgehouden.	12	8	De huidige GSV bevat alleen bewoonbaarheidsregels voor woningen. Het doel van de voorgestelde GSV is het waarborgen van de kwaliteit in alle gebouwen om te voldoen aan de doelstellingen van flexibel gebruik en functiemenging, evenals het stimuleren van de kwaliteit van gemeenschappelijke ruimten binnen appartementencomplexen en het bevorderen van interactie, ontmoeting en gezelligheid. Deze doelstellingen worden weerspiegeld in een aantal regels, waaronder de eis dat alle nieuwe wooneenheden een buitenruimte moeten hebben van 10% van hun oppervlakte, die gedeeld mag worden met andere wooneenheden in het gebouw. Om de privacy van de woningen te waarborgen, moeten ze ook een eigen buitenruimte hebben.		Uitgevoerd
Steun bij de uitvoering, voorstel van verschillende vormen van contracten tussen huishoudens, individuen.	12	8	Deze aanbeveling is haalbaar als de voorzieningsbehoeften geuit worden van bij de opzet van het programma. Ze mogen ook niet veranderen tijdens de ontwikkeling van het project, en de nodige voorzieningen moeten gesubsidieerd worden zodat ze geen invloed hebben op de huurprijzen van de sociale huurders.		Wordt geanalyseerd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
1.1.3 intergenerationale huisvesting					
Samenhuizen en intergenerationale huisvesting tussen meerdere personen en/of gezinnen vergemakkelijken (zoals co-housing, jonge starters die samen huren, alleenstaande ouders). Dit door een einde te maken aan het bestaande juridisch kader dat uitgaat van een logica van 1 woning = 1 individu of 1 familie, teneinde een goed begrip en het behoud van de sociale rechten van elke bewoner van de wooneenheid mogelijk te maken; Aanzetten tot het delen van ruimtes binnen scholen met wijkactoren (verenigingen, collectieven, kunstenaars, enz.), zoals een refter, lokalen, speelplaats, enz., en dit buiten de schooluren; hiervoor kan men zich baseren op de standaardcontracten die Perspective Brussels3 heeft opgesteld en zich laten inspireren door bijvoorbeeld de gemeentescholen van Sint-Gillis die samenwerken met de vzw Cemome.	13	8	Wat betreft het project NETCO heeft Brussel Huisvesting een evenement georganiseerd in Brussel voor de Europese partners. Het ging door van 29 januari tot 31 januari 2024. Op 30 januari 2024 werd tijdens de voormiddag een conferentie georganiseerd, open toegankelijk voor de actoren in de Brusselse huisvesting. Het precieze onderwerp van de conferentie was 'NETCO: Discriminatie en uitsluiting in de huisvestingssector bestrijden door middel van collaboratieve huisvesting'. Door de tussenkomsten van de verschillende gasten en de vraag- en antwoordsessie kwamen de deelnemers meer te weten over collaboratieve huisvesting en over de rol die ze kunnen spelen in de strijd tegen discriminatie en uitsluiting in de huisvesting. Tijdens het evenement bezochten en bespraken de Europese partners ook enkele initiatieven op het gebied van collaboratieve huisvesting in het BHG (projecten Calico, Arc-en-Ciel en Casa Viva). Verschillende Europese partners (Zagreb, Ljubljana en Cluj) stelden bovendien hun lokale context en ontwikkelde projecten voor. Ook de toekomst van het project na afloop van de Europese Financiering werd besproken. Het laatste evenement gaat door in het voorjaar van 2024 (de vorm en exacte datum moeten nog bevestigd worden). Het rapport met de aanbevelingen is dus nog niet beschikbaar. Brussel Huisvesting kent erkenningen en subsidies toe (tot 6 miljoen euro in 2024) aan Verenigingen voor Integratie via Huisvesting (VIH) die intergenerationale huisvesting nastreven als maatschappelijk doel (vzw 1toit2Ages, vzw Abbeyfield). De organisatie van het evenement in Brussel kostte € 16.734,39. Voor de deelname aan het project ontving Brussel Huisvesting een globale subsidie van € 15.000,00. Het surplus wordt gefinancierd via het werkingsbudget van Brussel Huisvesting. De Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij (BGHM) van haar kant steunt pilootprojecten op het vlak van intergenerationale huisvesting die gedragen worden door bepaalde Openbare Vastgoedmaatschappijen (OVM's) zoals Le Logement Molenbeekois en Le Logis-Floréal.	De organisatie van het evenement in Brussel kostte € 16.734,39. Voor de deelname aan het project ontving Brussel Huisvesting een globale subsidie van € 15.000,00. Het surplus wordt gefinancierd via het werkingsbudget van Brussel Huisvesting. Subsidiëring van de VIH met 6 miljoen euro in 2024. Verslag NETCO: tweede semester van 2024. Subsidies (continuïteit)	Uitgevoerd in 2023

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
			Wat betreft het pilootproject Le Logis Floréal, opgezet in 2023: het project brengt 'senioren' in verbinding met 'jongeren' uit het buurt-huis door uitwisselingen via correspondentie, met als thema de 100e verjaardag van Le Logis Floréal. In het kader van het project waren er 3 briefwisselingen: • Zich voorstellen, vertellen hoelang ze al in de tuinwijk wonen • Uitleggen wat ze willen voor de toekomst in de tuinwijk • Vertellen wat hun favoriete plek in de tuinwijk is In het kader van de taken die de regering aan het WoningFonds heeft gedelegeerd en het beheerscontract 2011-2015, is het Fonds belast met het ontwerp en de bouw van een cohousingproject voor mensen die de pensioenleeftijd naderen geïntegreerd in een intergeneratio-nele huisvesting (25 tot 30 woningen in één of twee projecten). Na analyse door een jury werden de volgende aanvragen geselec-teerd en deze twee bouwprojecten gerealiseerd: • De vzw Habitat et Participation voor de begeleiding van het project aan de Beukennotjesstraat in Neder Over Heembeek (12 woningen); • De vzw 1 Toit 2 âges voor de begeleiding van het project Steylsstraat in Laken (22 woningen). In het kader van het Huisvestingsplan ontving het Fonds een rente-loze lening om de kosten van de investeringen te dekken. Het Fonds stelt gemeenschappelijke leefruimten ter beschikking, d.w.z. de gemeenschapsruimten, keukens en kantoren en groene ruimten. Het beheert ook de woningen en zorgt voor de sociale begeleiding zoals voor alle huurders van het Fonds. De specifieke begeleiding van het project gebeurt door de partners en wordt niet gedekt door het Fonds. De non-profitorganisaties vragen een subsidie aan om deze projecten te ondersteunen. Voltooid en in uitvoering sinds 2017		

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
1.1.4 bewustmaking over delen					
Lokale buurt- of regionale organisaties financieren om jonge en minder jonge burgers bewust te maken van de uitdagingen en voordelen van het delen van voorzieningen. Hetzelfde type opleiding/bewustmaking zou ook moeten worden ingezet voor personen die in de verschillende administraties werken en voor private ondernemingen.	13	9	De regering zal, indien nodig, de mogelijkheid bestuderen om dit specifieke thema te formaliseren in de taken en opdrachten van de betrokken gesubsidieerde entiteiten. Binnen Brussel Huisvesting is de oprichting van een nieuwe cel ‘ondersteuning van actoren’ voorzien. Ze zal instaan voor het contacteren van de VIH’s die huisvestingsinformatie verstrekken, om hen te vragen mensen ook bewust te maken rond de voordelen van het delen van voorzieningen. Ervaringen met pacten ter versterking van de sociale samenhang (BGHM).	VIH: in 2024 zullen er subsidies zijn voor een totaalbedrag van ongeveer 6 miljoen euro. Continuïteit (subsidies). Het budget voor de Pacten ter versterking van de sociale samenhang (PSS) bedraagt € 4.796.000 voor 2024.	Wordt geanalyseerd
Binnen Brussel Huisvesting is de oprichting van een nieuwe cel ‘ondersteuning van actoren’ voorzien	12	9	De VIH die huisvestingsinformatie verstrekken, kunnen mensen die werken in administraties en bedrijven bewust maken en opleiden.	VIH: in 2024 zullen er subsidies zijn voor een totaalbedrag van ongeveer 6 miljoen euro. Continuïteit (subsidies)	In uitvoering

Ce qui m'a marqué dans les échanges de ce matin :

- Identification d'une série de symptômes
- Diversité de points de vue/angles
- Place positive dans l'espace public
- Permeabilité des sols
- Prix du logement à Bruxelles
- Mobilité
- Accessibilité logement
- Espaces verts
- Convergence d'initiatives
- Groupes et sous-groupes
- Homogénéité du
- Diversité des
- 7 groupes dans 6 catégories
- Accessibilité P

Suivi de l'équipe

- Conseil
- Conscience
- Cohésion
- Capacité d'adaptation
- Capacité de gestion
- Capacité de

Ambitie 1.2

Delen van middelen

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
1.2.1 openbare en private investeringen stimuleren om warmte-/energiebronnen te delen					
(Wijkcontract Energiegemeenschap, energiecoöperaties, ...)	13	9			niet opgevolgd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Actoren die overheidssteun ontvangen en over voldoende dakoppervlakte beschikken en zonnepanelen kunnen plaatsen, verplichten om deel te nemen aan proefprojecten voor de oprichting van energiegemeenschappen	13	9	Alle initiatieven die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft opgezet ter ondersteuning van de ontwikkeling van energiegemeenschappen en elektriciteitsdelen, zullen de effectieve opkomst van het delen en de gemeenschappen mogelijk maken. Ter herinnering, het gaat om deze initiatieven: • Invoering van de wetgeving (2022) (Leefmilieu Brussel); • Terbeschikkingstelling van een Facilitator (ondersteuning, standaarddocumenten, infofiches, opleidingen en seminars) (Leefmilieu Brussel); • Opstellen van een aangepast tariefschema (Brugel, Sibelga) en specifieke technische voorschriften (Brugel, Sibelga); • Invoering van een efficiënte vergunningsprocedure (Brugel). Het Gewest zet zijn inspanningen nu voort met de uitvoering van een studie, waarvan de resultaten in september 2024 beschikbaar zijn. Ze zullen vooral gaan over het potentieel van energiegemeenschappen om bepaalde uitdagingen aan te gaan en over de obstakels om dit potentieel te realiseren. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest financiert ook de ontwikkeling van een aangepaste facturatietool voor elektriciteitsdelen. Het Gewest heeft in het LKEP (p. 106) verschillende ambities bepaald voor de ontwikkeling van energiedelen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en onderzoekt momenteel hoe ze die kan waarmaken. Op 1 april 2024 is dit de stand van zaken op het vlak van: • Facilitatorsteun: 1.066 projecten werden ondersteund; • Delen: 650 Brusselaars delen elektriciteit in het kader van 84 deelactiviteiten:	Op het vlak van energiegemeenschappen en -delen: • Financiering van de Facilitator-dienst (2022-2023: € 305.520, 2023-2024: € 399.503); • Opstart van een studie om de obstakels en belemmeringen voor de ontwikkeling van gemeenschappen en hun potentieel te identificeren (+ € 100.000) • Financiering voor de ontwikkeling van een facturatietool voor deelactiviteiten (€ 500.000). Op het vlak van energiecoöperaties: • De lopende goedkeuring van een decreet dat beperkte elektriciteits- en gasleveringslicenties omkadert ter ondersteuning van de opkomst van alternatieve spelers (bijv. coöperaties) die energieleveringsdiensten aanbieden.	niet opgevolgd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
			– 6 binnen energiegemeenschappen; – 38 ‘peer to peer’; – 40 tussen bewoners van hetzelfde gebouw; • Gemeenschappen: – 6 gemeenschappen zijn vergund door Brugel; – 6 vergunningsaanvragen worden momenteel geanalyseerd. Volgens een onafhankelijke studie is het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een van de lidstaten van de Europese Unie die de Europese verplichtingen inzake energiegemeenschappen en -delen het best heeft omgezet: https://en.frankbold.org/sites/default/files/publikace/community_energy_legislation_in_the_european_union_1.pdf		
De huidige ordonnantie 4, die dit niet toestaat, wijzigen (punten 4, 5 en 6) en een mandaat voor gemeenten toevoegen voor het oprichten van energiegemeenschappen. Waarbij de nodige menselijke en financiële middelen ter beschikking worden gesteld voor de follow-up en een goed beheer (delegeren aan een vereniging of intern op zich nemen); bv. invoering van een Wijkcontract Energiegemeenschap volgens hetzelfde beginsel als de Duurzame Wijkcontracten	13	10	De verordening maakt de oprichting van energiegemeenschappen mogelijk, en het kader biedt ruimte voor de deelname van de gemeenten. Er werd een subsidieaanvraag ingediend bij het Europese Empower-programma voor een meer gedetailleerde analyse van de rol van de Brusselse gemeenten in de versnelling van energiedelen. In 2024 werd een studie opgestart over het potentieel van de begunstigden van solarclick: een engagement om het te benutten. Het Gewest financiert ook de ontwikkeling van een tool voor het beheer van de facturatie van deelactiviteiten.	Het Gewest voert momenteel een studie uit met als doel het objectiveren van het ontwikkelingspotentieel van gemeenschappen en de obstakels voor die ontwikkeling, met een budget van ongeveer € 100.000. Het financiert ook de ontwikkeling van een aangepaste facturatietool voor deelactiviteiten, met een budget van ongeveer € 500.000.	Wordt geanalyseerd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Het warmtenet van een verbrandingsoven in de wijk delen.	13	9	Deze relevante aanbeveling van de BRK wordt opgevolgd dankzij de uitbreidingsprojecten die momenteel worden bestudeerd, waaronder een eerste uitbreiding naar NOH. Brussel-Energie werkt ook aan en bestudeert andere uitbreidingen, bijvoorbeeld naar de Noordwijk. Naast deze uitbreidingsprojecten werkt de minister aan regelgevende pistes om het gebruik van afvalwarmte aan te moedigen. Het Lucht Klimaat Energieplan (LKEP) dat werd goedgekeurd door de regering op 27/04/2023, voorziet in de opstelling van een plan voor de geleidelijke afschaffing van fossiele brandstoffen (p.74), dat moet worden gevoed door een studie die momenteel wordt uitgevoerd (warmtenetten komen aan bod) en die wordt ondersteund door de Task Force 2050, waarin minstens Brugel, Sibelga (intercommunale) en Leefmilieu Brussel verenigd zijn.	Bovendien heeft de Stad Brussel zich er in haar Klimaatplan toe verbonden om samen met Brussel-Energie een warmtenet op haar grondgebied te ontwikkelen, met als warmtebron de verbrandingsoven (p20): https://www.bruxelles.be/sites/default/Files/bxl/014_Plan_Climat_FR_1.pdf	In uitvoering

Ambitie 1.3
Reconversie van gebouwen waarborgen

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
1.3.1 gebouwen ombouwen in plaats van afbreken					
De toekomstige stedenbouwkundige vergunningen voor grote gebouwen (kantoren, woongebouwen) zullen een bijlage moeten bevatten met een ‘verwacht convertibiliteitsplan’ waarin rekening wordt gehouden met de technische aspecten en functies van het gebouw.	14	11	Wat betreft openbare woningen en sociale woningen in het bijzonder: het principe van aanpasbaarheid van woningen is geen grote noodzaak, aangezien het gaat om een huurwoningbestand dat niet verkocht kan worden (moratorium in de Huisvestingscode). • Het is goedkoper om schuifoperaties uit te voeren als een woning niet meer geschikt is, dan om werkzaamheden uit te voeren om een woning aan te passen. • Wat betreft de reconversie van materialen is er inderdaad nagedacht over hun hergebruik in het nieuwe bestek. • Bij de projecten van de BGHM in het kader van grote renovatiewerken wordt rekening gehouden met het principe van hergebruik van materialen en wordt nagedacht over de prijs-kwaliteitverhouding, aangezien hergebruik momenteel duurder is, zelfs wanneer de materialen ter plaatse opgeslagen worden (verwijdering/schoonmaak/onderhoud/opslag/herplaatsing). Binnenkort wordt de gewestelijke stedenbouwkundige verordening - Good Living definitief goedgekeurd. Daar zijn deze verplichtingen in opgenomen. Projecten voor gebouwen met een vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m² vallen onder de verplichting van omkeerbaarheid en de vergelijkende levenscyclusanalyse.		In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
In geval van nieuwbouw van particuliere woningen, een aanpasbaarheidsplan voorzien dat de overgang van een grote gezinswoning (bijvoorbeeld 4 slaapkamers) naar een kleinere woning en een ruimte met een andere functie of een 2de woning mogelijk maakt;	14	11	Elk nieuw gebouw of elke uitbreiding van een bestaand gebouw met een vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m² en met een andere bestemming dan huisvesting, moet zo ontworpen worden dat het nieuwe gebouw of de uitbreiding van het bestaande gebouw voldoet aan een van deze voorwaarden: 1° Omvormbaar zijn naar een andere bestemming die is toegelaten volgens het bestemmingsplan of de bestemmingsplannen van het terrein; 2° Zo gebouwd zijn dat de structuur demonteerbaar is en dat het geheel of een deel van de gebruikte materialen en technieken recupereerbaar zijn.		In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
De administratieve procedure vereenvoudigen om het gebruik van gebouwen te wijzigen (bijvoorbeeld van kantoren naar woningen). Deze vereenvoudiging moet worden overwogen in de ontwerpfase van gebouwen	14	11	De ruimte die nodig is voor de creatie van kantoren, voldoet inderdaad niet aan dezelfde behoeften als voor de realisatie van woningen. Ombouwen veroorzaakt ruimteverlies. Met de nieuwe manieren van werken (GPTW) kan er natuurlijk wel nagedacht worden voor meer rationalisatie. De Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij (BGHM) werkt aan 10 ombouwprojecten. Het ombouwen van kantoren is echter niet eenvoudig. Een kantoorgebouw kopen is duur. Bovendien zijn de bouwnormen voor kantoorgebouwen niet dezelfde als die voor woongebouwen. De aanpassing brengt dus aanzienlijke extra kosten mee. Anderzijds krijgt de BGHM ook tegenstand van bepaalde gemeenten die de ombouw van kantoren tot woningen niet toestaan (vooral omdat de onroerende voorheffing op kantoren meer opbrengt dan die op woningen). De verplichting om de mogelijke omkeerbaarheid van een gebouw aan te tonen, betekent echter niet dat geen bouwvergunning vereist is om een verandering van bestemming te realiseren. Om tijdelijke bewoning te vergemakkelijken en leegstand te bestrijden, heeft de Brusselse regering echter haar ontwerpbesluit gewijzigd met betrekking tot handelingen en werken die vrijgesteld zijn van een bouwvergunning. Dat gebeurde in overeenstemming met het advies van de gedelegeerde ambtenaar, de gemeente, de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, Brussel Mobiliteit, Leefmilieu Brussel en de overlegcommissie. Bijzondere maatregelen van bekendmaking of van de tussenkomst van een architect en de ontwerpbesluiten van de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over de vergunningen van beperkte duur omvatten de mogelijkheid tot vrijstelling van vergunningen en procedurele vrijstellingen, om de tijdelijke wijziging van de bestemming van een goed te vergemakkelijken. Deze ontwerpbesluiten van de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest traden in werking op 09/04/2022.		In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
1.3.2 De leegstaande gebouwen in kaart brengen					
Opzetten van een database van leegstaande en onbezette gebouwen en braakliggende terreinen om een nauwkeurige inventaris te hebben van gebouwen die kunnen worden verbouwd (kantoren, verenigingslokalen, enz.);	14	12	De inventaris wordt nog altijd bijgewerkt via een ‘ronde van de gemeenten’, waardoor gegevens over potentieel beschikbare grond en gebouwen verzameld worden. Door de herziening van de database wordt het gemakkelijker om gegevens bij te werken en om locaties te vinden voor de ontwikkeling van zwakke functies (huisvesting, voorzieningen, productieve activiteiten, groene/open ruimten). Er zijn ook plannen om de ‘leegstandskaart’ op gewestelijk niveau te delen. Dit proces gebeurt in nauwe samenhang met de Sitex-missie, en de gedeeltelijke update van de leegstandsinventaris is voorzien voor juni 2024. De voortgang van het Share The City-proces bevestigt de bevindingen van 2023 wat betreft het evenwicht dat gezocht moet worden op het vlak van grondgebruik: de ecologische uitdagingen (waaronder de bodemkwaliteit, de verbetering van de integratie van woonruimte in het stedelijk weefsel), de noodzaak om grond voor te behouden voor gebruik dat nodig is voor het functioneren van Brussel (grote openbare voorzieningen, economische en productieve activiteiten) en om de productie van gediversifieerde en betaalbare woningen te versterken, bevestigen het belang van het gebruik van leegstaande panden en braakliggende terreinen zonder dat men in dit stadium conclusies kan trekken over de haalbaarheid ervan via bodembestemming.	Gedeeltelijke update van de Leegstandsinventaris voor juni 2024	In uitvoering

Prioriteit 2.

**Renoveren
in een geest
van sociale
rechtvaardigheid**

Ambitie 2.1.

Huurders en kleine eigenaars beschermen in het proces van de energierenovatie

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
2.1.1 de energiekwaliteit van gebouwen verbeteren zonder mensen uit hun woning te zetten					
Het verhogen van de huurprijs van de gerenoveerde woning begrenzen tot de potentiële energiebesparingen; Eén persoon wees op het potentiële averechtse effect van deze aanbeveling: pas op dat dit eigenaars er niet van weerhoudt om renovatiewerkzaamheden uit te voeren...	20	14	Het antwoord is vergelijkbaar met de 1e feedback. Er moet opgemerkt worden dat de huurprijzen zoals vermeld in het indicatief rooster met referentiehuurprijzen, rekening houden met het EPB van de woning. De renovatie van een woning heeft invloed op de energiekosten die de huurder betaalt. Bij de renovatie van sociale woningen worden de renovatiekosten voornamelijk doorgerekend in de basishuurprijs. Huurders betalen echter een reële huurprijs op basis van hun inkomen. De huur kan verhoogd worden met een toeslag als de huurder een woning met een hoge energieprestatie bewoont. Het Gewest heeft beslist dat de huisvestingsoperatoren tegen 2040 moeten voldoen aan de RENOLUTION-doelstellingen, en niet tegen 2050 zoals de privésector. Het Fonds voert sinds 2022 een jaarplan uit om de energieprestatie te verbeteren, met als doel tegen 2040 gemiddeld een energieprestatieniveau C+ te bereiken voor het volledig patrimonium. In 2023 werden werken uitgevoerd in 70 woningen (tegenover 56 in 2022) om de energieprestatie te verbeteren. Het Fonds zal deze werken tussen 2022 en 2040 in de mate van het mogelijke uitvoeren op een bewoonde site of bij een huurderwissel. De EPB wordt in aanmerking genomen bij de berekening van het bedrag dat de huurder moet betalen in het kader van de woningscoëfficiënt (comfortcriteria). Met andere woorden, de huurprijs van een woning met een slechte EPB zal lager zijn.	Continuïteit (subsidies) Vereist budget om de EPB-doelstellingen te halen: 100.000.000 €. Van 2022 tot 2040	Uitgevoerd en van kracht

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Opstellen van tripartiete contracten tussen verhuurders, huurders en gemeenten om ondermaatse woningen te renoveren en ervoor te zorgen dat huurders niet worden uitgezet zodra de renovatie is voltooid;	21	14	Verscheidene gemeenten en OCMW's, en ook de Gewestelijke Grondregie, gesteund door het Gewest, hebben het openbaar beheerrecht toegepast sinds het hervormd werd. Daardoor kunnen ze leegstaande en ook ongezonde woningen opeisen waarvan de eigenaars niet van plan zijn om ze weer op de markt te brengen (verkoop, verhuur ...). Deze woningen worden verhuurd voor een periode van minstens 9 jaar aan een sociaal tarief, nadat ze door de beheerders gerenoveerd werden op basis van een renteloze gewestelijke lening. De beheerders kunnen ook eigen middelen investeren in deze renovatieprojecten. In de eerste helft van 2024 kunnen drie eigendommen in openbaar beheer genomen worden. Dat maakt de creatie en renovatie van 11 woningen mogelijk. De komende maanden zullen er nog inbeheernames volgen.	Het voorziene budget voor 2024 voor het OBR voor het verstrekken van leningen aan openbare beheermaatschappijen bedraagt 2.863.000 €. Renteloze leningen: continuïteit omdat het Fonds is aangevuld. door boetes van leegstaande huizen.	Uitgevoerd en van kracht

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
2.1.2 betere verdeling en gebruik van de premies om energiezuinigheid aan te moedigen					
Invoering van een systeem van premies voor het werkelijke verbruik in elk huishouden (dus van toepassing op zowel huurders als eigenaars) met een quotum van een aantal kilowatturen per persoon en per maand als stimulans voor ‘energiesoberheid’ en resultaten. Dit kan een stimulans zijn om renovatiewerken van de woning uit te voeren om het verbruik te verminderen. Wij vragen ons af hoe deze premie kan worden berekend: op basis van de meters (maar dat is ingewikkelder met gemeenschappelijke meters), op basis van de samenstelling van huishoudens, of met slimme meters per wooneenheid. Om er geen sociaal onrechtvaardige maatregel van te maken, moet deze maatregel worden aangevuld met: - Renteloze leningen voor de meer kwetsbare huiseigenaars om de renovatiewerkzaamheden uit te voeren; - Het EPB beter in acht nemen in de huurschaal en het bindender maken - Voor slecht geïsoleerde woningen, de eigenaar een vergoeding doen betalen om hem aan te moedigen zijn eigendom te renoveren.	20	15	De ingevoerde maatregelen blijven van kracht. Dankzij het nieuwe RENOLUTION-premiesysteem, dat in april 2022 van start is gegaan, heeft Urban.brussels sinds de start meer dan 15.000 premies kunnen toekennen. De uitgaven voor deze premies zijn gestegen van een miljoen per maand in 2021 onder het oude premiesysteem tot meer dan +/- 3,2 miljoen per maand onder het nieuwe systeem. 44% van de toegekende premies zijn bestemd voor mensen in de laagste inkomensklasse. Op basis van een eerste evaluatie geeft Urban.brussels talrijke presentaties over deze nieuwe regeling aan de verschillende instellingen en partners uit het verenigingsleven die gespecialiseerd zijn in woningkwesties, om het bewustzijn te blijven vergroten en gebruik te blijven maken van de voordelen van deze nieuwe regeling. De premie motiveert om werkzaamheden uit te voeren die leiden tot energiebesparingen bij een constant verbruik. De aanbeveling om het premiesysteem te koppelen aan het werkelijk verbruik wordt niet opgevolgd omdat de implementatie complex is. Die brengt inderdaad verschillende problemen met zich mee, waaronder de variabiliteit van het werkelijk verbruik, bijvoorbeeld in functie van het profiel van de bewoner, dat in de loop van de tijd kan veranderen. Het werkelijk verbruik in aanmerking nemen werd toegevoegd aan de vrijstellingen van renovatieverplichtingen voor eigenaar-bewoners die drie jaar lang minder dan 100 kWh/m²/jaar verbruiken. Op basis van een studie van de ULB wordt het rooster met referentiehuurprijzen momenteel herzien zodat het meer rekening houdt met de EPB. Het overeenkomstensysteem wordt momenteel ontwikkeld binnen Brussel Huisvesting. Het doel is om wie overheidssteun ontvangt te verplichten het rooster met referentiehuurprijzen na te leven.	In 2023 werden via het ECORENO-krediet meer dan 1.000 kredieten verstrekt, waaronder kredieten voor werken en hypothecaire kredieten voor de aankoop van onroerend goed. Het totaal toegekend bedrag in 2023 ligt rond de 20.000.000 euro. Ongeveer 75% kon profiteren van een rente van 0%. Om daarvoor in aanmerking te komen, worden criteria toegepast zoals het aantal personen ten laste en het jaarlijks inkomen. Voor meer informatie: https://fonds.brussels.nl/lenen/ecoreno-krediet	In uitvoering
Het aantal inkomenscategorieën voor renovatiepremiës verhogen om accurater te werken en rekening te houden met individuele situaties (bijvoorbeeld van 3 categorieën naar 10);	21	15	Het advies over de aanbeveling is gunstig, maar er is meer tijd nodig om ze uit te voeren. Het is een ‘jaarlijks regime’: het zal dus aan de nieuwe kabinetten voorgelegd worden voor het regime van 2025.	Dit punt wordt opnieuw voorgesteld voor het plan 2025.	Wordt geanalyseerd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Rekening houden bij de berekening van de premies met het verschil tussen de initiële en de gewenste EPB (waardoor een hogere premie mogelijk is naarmate de EPB van het te renoveren pand lager is);	21	15	Dit punt is direct verbonden met het voorstel 2.1.2 van deze tabel en de 2e Feedback daarop.		Wordt geanalyseerd
De toekenning van subsidies afhankelijk maken van een energie-audit van de woning (aangezien de energie-audit nauwkeuriger is dan de EPB-certificering);	21	15	Zoals vermeld van bij de 1e feedback, zal het EPB-certificaat het centrale document zijn in de RENOLUTION-strategie. Het bevat een lijst van uit te voeren werken om het verwachte energieprestatieniveau in gebouwen te bereiken tegen de deadlines van het BWLKE. Het EPB-certificaat wordt momenteel aangepast, voor een betere integratie van de aanbevelingen die noodzakelijk zijn om de doelstellingen voor 2033 en 2045 te halen.	Het EPB-certificaat en de RENOLUTION-premies moeten aan elkaar gelinkt worden. Een van de mogelijke manieren is de kans op een hogere premie als het uit te voeren werk (cf. EPB-certificaat) sneller voltooid is dan gepland. Bijvoorbeeld: 150 kWh/m ² .jaar al bereiken in 2035 (dus ruim voor 2045) of van niveau F naar niveau D gaan vóór 2033 (dus springen met 2 klassen waar een sprong van slechts 1 klasse vereist is om te voldoen aan het BWLKE).	niet opgevolgd
Alle eigendommen (behalve de te renoveren woning) toevoegen bij de berekening van de premies om rekening te houden met mensen met een laag inkomen maar een hoog vermogen. Dit zou een eerlijker premiestelsel mogelijk maken dat meer in verhouding staat tot het kapitaal en zou meer subsidies opleveren voor huiseigenaars die de premies het hardst nodig hebben om renovatiewerkzaamheden uit te voeren. Sommigen van ons vrezen echter dat dit voor huiseigenaars een belemmering zou kunnen vormen voor renovaties (omdat hun premie daarvoor zou dalen).	21	15	Dit voorstel is interessant, maar omdat het moeilijk is om huurinkomsten te identificeren binnen het totale inkomen van huiseigenaren, is een verdere analyse nodig om de status van meervoudige eigenaren vast te stellen bij de bepaling van de premiecategorie. De overheden moeten die analyse uitvoeren bij een volgende premiereregeling.		Wordt geanalyseerd
De renovatietermijnen herzien om de eigenaars van meerdere woningen te dwingen sneller te renoveren om te anticiperen op het tijdschema van het LKEP;	20	15	De herziening van het BWLKE werd begin 2024 gestemd. Voor een herziening van het renovatieritme voor meervoudige eigenaren is een automatische stroomopwaartse identificatie van het type eigenaar nodig. Dat is momenteel niet mogelijk en zou verdere ontwikkeling vragen.		niet opgevolgd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
2.1.3 het aantal renovaties verhogen door het aantal eigenaars te vergroten					
Financiële leningen (voor de aankoop van een woning) afhankelijk maken van de renovatie van de woning indien deze niet aan de normen voldoet, en de toegang tot premies voor lage inkomens bevorderen;	21	15	Dit zijn de cijfers van de realisaties in 2023: • 781 aankoopkredieten; • 594 hypothecaire Ecoreno-kredieten (krediet voor renovatiewerken en verbetering van de EPB); • 424 Ecoreno-consumentenkredieten De invoering van het Ecoreno-krediet is beschikbaar voor verhuurders/eigenaars.	Dit zijn de toegewezen bedragen in 2023: Voor de 781 aankoopkredieten: totaalbedrag van € 168.625.098 (gemiddeld bedrag van € 215.909); Voor de 594 hypothecaire Ecoreno-kredieten: totaalbedrag van € 15.089.674 (gemiddeld bedrag van € 25.403); Voor de 424 Ecoreno consumentenkredieten: totaalbedrag van € 7.044.665 (gemiddeld bedrag van € 16.615). Wat betreft het Ecoreno-krediet voor verhuurders, heeft het Fonds in samenspraak met de regering besloten daarmee nog even te wachten bij gebrek aan investeringsvermogen. Het dossier wordt over enkele maanden opnieuw bekeken. Continuïteit in de kredietverlening.	In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Het Woningfonds herfinancieren zodat het meer leningen kan verstrekken voor de aankoop van een woning, met minder restrictieve en niet-discriminerende toegangsvoorwaarden. Dit zal de toegang tot eigendom in Brussel vergemakkelijken. De invoering van een progressief toegangssysteem op basis van het inkomen in plaats van maximale inkomensdrempels zou ook het aantal mensen dat toegang krijgt tot het Brussels Woningfonds kunnen verhogen	22	16	Zoals reeds eerder vermeld, kende het Woningfonds in 2023: • 781 aankoopkredieten voor een totaalbedrag van 168.625.098 euro (gemiddeld bedrag 215.909 euro); • 594 hypothecaire Ecoreno-kredieten voor een totaalbedrag van 15.089.674 euro (gemiddeld bedrag 25.403 euro); • 424 Ecoreno-consumentenkredieten voor een totaalbedrag van 7.044.665 euro (gemiddeld bedrag 16.615 euro). Daarvoor zijn de kredietvoorwaarden van het Woningfonds sinds 1 maart 2024 aangepast, zodat ook gezinnen die voldoen aan de voorwaarden voor middeninkomenswoningen een lening kunnen aangaan, zoals het geval was vóór 2 mei 2023, toen de toekenning van leningen beperkt werd tot gezinnen die voldeden aan de inkomensvoorwaarden voor een sociale woning. Verder werd in 2023 een langetermijnlening van € 230 miljoen afgesloten door het Woningfonds dankzij de gewestelijke waarborg. Begin 2024 werd een langetermijnlening van € 200 miljoen afgesloten, ook met de gewestelijke waarborg. In dit verband werden de inkomensschalen om in aanmerking te komen voor de lening van het Woningfonds aangepast, zodat gezinnen die voldoen aan de voorwaarden voor een middeninkomenswoning een lening kunnen aangaan, zoals het geval was vóór 2 mei 2023.	Het totaalbedrag van de leningen is € 200 miljoen voor 2024. Toegekend in februari 2024	
De invoering van een progressief toegangssysteem op basis van het inkomen in plaats van maximale inkomensdrempels zou ook het aantal mensen dat toegang krijgt tot het Brussels Woningfonds kunnen verhogen.	22	16	Het antwoord is identiek aan de eerste feedback van de regering.	Het gaat over de voorwaarden voor het berekenen van de lening. Voorwaarden voor het berekenen van de huidige lening.	

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
2.1.4 renovatiewerkzaamheden in mede-eigendommen vergemakkelijken					
Een snelle renovatie van de gemeenschappelijke delen van mede-eigendommen aanmoedigen. Dit zou kunnen gebeuren door de besluitvormingsregels te versoepelen. Sommigen van ons stellen voor om nu over te stappen op een gewone meerderheid, anderen vinden dat de huidige regels moeten worden gehandhaafd, waardoor blokkering door een kleine minderheid (2/3) al wordt voorkomen. Wij zijn ons ervan bewust dat een wijziging van de besluitvormingsregels binnen de mede-eigendommen gevolgen heeft voor alle door een mede-eigendom te nemen besluiten en dat dit administratief belastend is.	21	16	In april 2023 heeft het Woningfonds een stappenplan opgesteld voor de financiering van werken ter verbetering van de EPB in mede-eigendommen. Het onderging een update in november 2023. Begin 2024 werd een eerste proefproject voor financiering opgestart met een mede-eigendom.		Federale
2.1.5 de EPB-certificering beter controleren om de doelstellingen voor het Gewest te bereiken					
Ervoor zorgen dat elke burger kan kiezen tussen een particuliere of openbare dienst voor de EPB-certificering. Openbaar is niet altijd hetzelfde als gratis. Wij denken dat de burgers bereid zijn voor deze dienst te betalen; het feit dat deze deel uitmaakt van de openbare dienst is vooral een garantie van kwaliteit, betrouwbaarheid en vertrouwen.	22	17	Er wordt een decreet voorgelegd aan de regering voor de hervorming van het beroep van certificeerder. De basisopleiding wordt uitgebreid en de jaarlijkse bijscholing wordt verplicht. Beide zullen aangeboden worden door een centrum dat Leefmilieu Brussel subsidieert via een beheerscontract. Zo kan Leefmilieu Brussel de organisatie van de opleidingen beter controleren. De effectieve controle werd in 2024 opgevoerd met de aanwerving van een VTE met die specifieke opdracht.	Het decreet moet eind maart naar het kabinet gestuurd worden. Er is een budget nodig voor de subsidiëring van het centrum.	niet opgevolgd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Voorzien in een controle-instantie voor de certificering uit de particuliere sector.	22	17	De controle van de certificaten gebeurt nu intern en er werd een strategie opgesteld voor de controle van EPB-certificaten. Die wordt momenteel geïmplementeerd. We bereiden ook een decreet voor dat het mandaat en de vaardigheden van de certificeerder uitbreidt, die EPB-expert zou worden. Alle experts zullen verplicht zijn een jaarlijkse bijscholing te volgen om hun erkenning te behouden. Zo blijven hun vaardigheden op peil.	In september 2023 werd een ‘EPB-controleur’ aangeworven. Op 24/11/2023 werd een nota over de geplande acties voor de controle van EPB-certificaten naar het kabinet gestuurd.	Uitgevoerd en van kracht
2.1.6 voorwaarden stellen voor vastgoedprojecten					
De energieprestaties als voorwaarde stellen voor toekomstige projecten van projectontwikkelaars.	22	17	Het 1ste antwoord is nog steeds van toepassing.		Uitgevoerd en van kracht

Ambitie 2.2

Transitie van de bouwsector begeleiden

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
2.2.1 het gebruik van duurzame en hergebruikte materialen aanmoedigen					
Steun en premies verlenen om voorrang te geven aan het gebruik van materialen van biologische, lokale en duurzame, recycleerbare en modulaire oorsprong, en de btw op deze materialen verlagen.	23	18	Het ontwerp van de GSV - Good Living, dat momenteel in 3e en laatste lezing door de regering besproken wordt, heeft tot doel "het behoud en de renovatie van bestaande gebouwen te begunstigen en te verzekeren dat ze aanpasbaar zijn en/of dat hun materialen recupereerbaar zijn" (Titel II, art. 1). Artikel 4 van Titel II is getiteld 'Behoud en renovatie van gebouwen en recuperatie van materialen'. Het voorziet het volgende: § 1. Alle bestaande gebouwen worden behouden en, zo nodig, gerenoveerd. De gehele of gedeeltelijke afbraak van de structuur van een bestaand gebouw mag alleen toegestaan worden na een belangenafweging die rekening houdt met deze criteria: • De architecturale en erfgoedkwaliteiten van het bestaande gebouw; • De redelijke mogelijkheid om het bestaande gebouw in goede bewoonbare en/of duurzame staat te behouden; • De bijdrage van het project aan het algemeen belang; • De samenhang van het stedelijk weefsel; • Als het vloeroppervlak van het bestaande gebouw groter is dan 2.000 m² moet de levenscyclusanalyse van het gebouw een vergelijking maken tussen enerzijds het behoud en de mogelijke renovatie en anderzijds de sloop van het bestaande en de bouw van een nieuw gebouw. § 2. De afbraak van een bijgebouw of een gebouw in tweede rij kan toegestaan worden zonder de belangenafweging bedoeld in de 1e paragraaf, alinea 2, als aan deze voorwaarden is voldaan:	Dit zijn twee concrete projecten: • Het LKEP voorziet het gebruik van hulpmiddelen bij de vergunningsaanvraag, zoals de omkeerbaarheidschecklist en de hergebruikinventaris; • Ecobuild, een 'cluster' van 250 bedrijven, stelt professionals in staat om beste praktijken uit te wisselen, biedt een catalogus van dienstverleners en zo meer. Dit project ontvangt een subsidie van € 150.000 per jaar.	Uitgevoerd en van kracht

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
			1° Het bijgebouw of gebouw is niet opgenomen in de Inventaris, het staat niet op de bewaarlijst en de inschrijving op de bewaarlijst of de klassering is niet hangende, in overeenstemming met het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening; 2° Door de sloop neemt de oppervlakte open grond op het perceel toe. § 3. In geval van volledige of gedeeltelijke sloop van een bestaand gebouw met een vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m², worden de materialen die geschikt zijn voor hergebruik geïdentificeerd en gerecupereerd met het oog op hun hergebruik. Art. 5 van Titel II is getiteld 'Aanpasbaarheid en duurzaamheid van gebouwen'. Het bepaalt dat: § 1. Elk nieuw gebouw en elke uitbreiding van een bestaand gebouw met een vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m² met een andere bestemming dan huisvesting, zo ontworpen is dat het nieuwe gebouw of de uitbreiding van het bestaande gebouw voldoet aan een van deze voorwaarden: 1° Aanpasbaar zijn naar een van de andere toegestane bestemmingen volgens het bestemmingsplan of de bestemmingsplannen van toepassing op het terrein; 2° Zo gebouwd worden dat de structuur demonteerbaar is en dat het geheel of een deel van de gebruikte materialen en technieken recycleerbaar zijn. De aanpasbaarheid van een gebouw wordt beoordeeld op basis van deze criteria: 1° De dimensionering en verlichtingsoppervlakken van de ruimten resulterend uit de dragende constructie van het gebouw; 2° De positie van de distributie- en circulatiekernen; 3° De positie van de schachten en technische ruimten. § 2 De bovengrondse delen van elk nieuw gebouw en bij alle werken aan een bestaand gebouw, met een vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m², worden gerealiseerd in duurzame materialen.		

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Steun en premies verlenen om voorrang te geven aan het gebruik van materialen van biologische, lokale en duurzame, recycleerbare en modulaire oorsprong, en de btw op deze materialen verlagen.	23	18	Er was voorzien om biogebaseerde materialen naar voren te brengen en een stimulans voor hergebruik in te voeren via het premiesysteem van 2024. Deze maatregelen werden niet weerhouden door de kabinetten Maron en Vervoort. Ze zullen het onderwerp zijn van een nieuw voorstel voor de volgende kabinetten als onderdeel van het premiesysteem van 2025. De btw-verlaging op biogebaseerde, lokale, duurzame, recycleerbare en modulaire materialen valt echter niet onder de bevoegdheid van de departement RENOLUTION-premies, noch onder die van het Gewest. Het is een Federale belasting. Het kan interessant zijn om na te denken over een eventuele herziening van de premies, niet alleen rekening houdend met biogebaseerde materialen maar ook met demonteerbaarheid (technische omkeerbaarheid). Zo zouden omkeerbare/demonteerbare gelijmde isolatieoplossingen zoals PUR eventueel op een andere manier ondersteund worden via isolatiepremies, zoals in Luxemburg. We willen ook nog wijzen op het bestaan van de supraregionale tool Totem (totem-building.be), die ontwerpers ondersteunt bij hun bouwkeuzes, zodat ze de voorkeur kunnen geven aan bouwmaterialen en -elementen met een lage milieu-impact. Technische omkeerbaarheid wordt in Totem nog niet kwantitatief in rekening gebracht, maar dat zal normaal gezien binnen enkele jaren wel het geval zijn.		Wordt geanalyseerd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
2.2.2 Verhoog zelfrenovatie /					
Opzetten van workshops, coaching voor zelfrenovatie, gratis advies gefinancierd door het Gewest, om de controle van de werken en de facturen te verzekeren (soort pro deo door architecten);	24	19	In 2023 werd de verkennende studie afgerond over het potentieel en de risico's van doe-het-zelfrenovatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Er werden ateliers georganiseerd met lokale actoren en focusgroepen bestaande uit particulieren, aangevuld met een adviserende lezing van enkele belangrijke actoren. De studie pleit voor een doorgedreven analyse van begeleidde doe-het-zelfrenovatie, met nadruk op twee specifieke aspecten die in 2024 verder onderzocht worden: Verzekering voor doe-het-zelfrenoveerders (bouwheer + vrijwilligers) en professionelen; Het financiële aspect (reële winst). Link naar de studie: https://document.environnement.brussels/opac_css/elecfile/RAP_Etude_exploratoire_auto-renovation_finale.pdf Parallel aan dit onderzoek volgen we ook nauwgezet de resultaten op van het RENOLBA.ID-pilootproject 'Begeleide doe-het-zelfrenovatie (ARA)'.	Het Renolab.ID-pilootproject 'Begeleide doe-het-zelfrenovatie (ARA)', uitgevoerd door de vzw 'Une Maison En Plus' in samenwerking met andere organisaties vanop het terrein (Fabrik, Casablanca, Format 360 ...), werd goedgekeurd door de overheid. Het doel van het project, via de begeleiding van meerdere doe-het-zelfrenovatiewerven, is de ontwikkeling van een kopieerbaar kader voor doe-het-zelfrenovatie, met nadruk op de begeleiding van de bewoners. Dit zou de bestaande doe-het-zelfrenovatiepraktijk ondersteunen en de samenwerking met de aannemers vergemakkelijken. Projectduur: van 01/2024 tot 12/2026 Budget: € 498.785	Wordt geanalyseerd
Zelfrenovatie aanmoedigen door middel van premies voor opleiding en begeleiding;	24	19	idem		Wordt geanalyseerd
De gemeente betrekken bij zelfrenovaties om een Follow-up te hebben en ervoor te zorgen dat de renovaties van goede kwaliteit zijn en een certificaat hebben, door gebruik te maken van bestaande structuren (Homegrade, Netwerk Wonen, wijkhuizen, enz.);	24	19	Idem		Wordt geanalyseerd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
2.2.3 beroepen in de bouwsector aantrekkelijker en toegankelijker maken					
Beroepen in de bouw aantrekkelijker maken en beter waarderen (in middelbare scholen, beroepsopleidingen, technische opleidingen, innovatie en onderzoek) om over de nodige arbeidskrachten te beschikken om de doelstellingen voor 2050 te halen;	24	19	De tekst van de nieuwe kaderovereenkomst en het bijbehorend actieplan zijn bijna afgewerkt. Ze worden binnenkort ter ondertekening voorgelegd aan de betrokken partijen (de betrokken ministers en de sector). Alleen de elementen van de Sociale promotie ontbreken nog.	De tekst van de nieuwe kaderovereenkomst en het bijbehorend actieplan zijn bijna afgewerkt. Ze worden binnenkort ter ondertekening voorgelegd aan de betrokken partijen (de betrokken ministers en de sector). Alleen de elementen van de Sociale promotie ontbreken nog. De uitvoering van de tekst vereist strikt genomen geen budget, maar de uitvoering van de kaderovereenkomst impliceert een geraamd jaarlijks overheidsbudget van € 1.150.000, en een verhoging van € 9.150.000 van de structurele budgetten. De sector van zijn kant verbindt zich tot een jaarlijks budget van € 2.230.000. Concreet voorziet de tekst in grote lijnen de ontwikkeling van de Pool Opleiding Werk (POW) Construcity. brussels, de promotie van het sectorimago en versterkte begeleiding voor personen naar de sector enerzijds en voor bedrijven die een werkzoekende of jongere willen aannemen anderzijds.	Uitgevoerd en van kracht
Een twintigtal van ons willen ook de aandacht vestigen op de status van mensen zonder papieren in deze sector. Wij benadrukken het belang van de regularisatie van deze mensen, zodat zij een fatsoenlijk loon krijgen, en om zwartwerk te bestrijden.	24	20	De doelstelling om de diversiteit in kwalificerende opleidingen te vergroten, is vastgelegd in de tekst van de kaderovereenkomst en zijn bijlage. Tegelijkertijd blijven informatiecampagnes gericht op vrouwen gevoerd worden, in het kader van de acties om knelpuntberoepen in te vullen.	De kaderovereenkomst voorziet een toename van de diversiteit met minstens 10% tegen 2027, of een minimumratio van 20%. In 2023 werden twee infosessies gehouden. Er is al een 3e voorzien voor 2024. Er wordt een maximum van 100 deelnemers beoogd, gevolgd door de ondersteuning van maximaal 50 vrouwen in de richting van een opleiding of job in de sector. Qua budget werd de genderdiversiteitsdoelstelling opgenomen in de algemene budgetten van de POW (zie hierboven). De budgetten voor de infosessies, de opvolging van de aanvragen en de communicatiecampagne bedragen € 90.000 (eenmalige subsidie). De tekst van de kaderovereenkomst wordt uiterlijk aan het einde van de zittingsperiode ondertekend. De infosessies werden opgestart in 2023.	Uitgevoerd

Ambitie 2.3.
Aanzetten tot milieuverantwoord gedrag

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
2.3.1 het bundelen van zuinigheidskwesties en de rol die gedrag hierin speelt, en het delen van die informatie met gerichte burgers en actoren op het terrein					
Gerichte en proactieve informatie verstrekken aan bewoners over energie-efficiëntie: informatie over impact van renovaties op de gas- en elektriciteitsrekening, jaarlijkse brief over het energieverbruik vergeleken met het gemiddelde verbruik van een gelijkwaardig huishouden; alternatieve oplossingen voorstellen, tips en trucs om het verbruik te verminderen, uniek loket, van deur tot deur...;	26	21	Er is het GHEP-project, dat bewoners van gebouwen met hoge energiestatistiek ondersteunt. Wat betreft de bedenkingen over slow heat: de RENOLAB.ID-projecten zijn het uitgangspunt voor slow heat. Het gaat erom energieverbruikers weg te werken en zuinigheid te bevorderen door middel van vrijstellingen voor niet-F en niet-G eenheden. Wat betreft energiebesparingstips heeft het Brussels Gewest veel websites en brochures met advies. Ze hebben een beperkte impact, want ze bereiken niet alle burgers en ze veranderen het gedrag niet van mensen met weinig of geen motivatie om te veranderen. Om effectievere stappen te zetten, hebben we een diepgaande analyse opgestart. Zo willen we in detail identificeren en analyseren welke gedragingen de grootste impact zullen hebben op het verbruik op gewestelijk niveau. We financieren ook een project, binnen RENOLAB.ID, dat analyseert in welke mate we de binnentemperatuur in kantoren kunnen verlagen in de winter. De studies worden in 2024 uitgevoerd of opgestart. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan gerenoveerde woningen, die soms een ander gedrag impliceren. Het loket Homegrade heeft ook een nieuwe website gelanceerd, met advies over energieverbruik (homegrade.brussels). In 2011, bij de lancering van de Energiehuizen (nu Homegrade), voerden we een kwantitatieve huis-aan-huis-enquête uit bij 545 Brusselaars om te weten hoe we de Energiehuisdiensten konden aanbieden. We organiseerden ook een huisbezoek om de bewoners te helpen hun energieverbruik te beperken. De reacties op de huis-aan-huisbezoeken waren niet goed. Daarna bedachten we huis-aan-huisfolders, die goede reacties opleverden.	Een concreet voorbeeld van slow heat: GHEP: € 200.000 voor 2024. In 2022 kregen 13 gebouwen (216 woningen) GHPE-steun. Die duurt gemiddeld 1,5 jaar (stookperiode, koude periode, ontvangst van kostenafrekeningen). Er waren 5 verenigingen betrokken (2,5 VTE) voor een totaalbedrag van € 185.000.	In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Mede-eigendommen en syndici opleiden zodat zij de leden van de mede-eigendom correct kunnen informeren over renovaties en over de toegang tot premies ...;	26	21	De vzw Homegrade, gesubsidieerd door Leefmilieu Brussel, Urban.brussels en Huisvesting Brussel, verstrekt ook informatie aan syndici en VME's over renovatiewerken en de verschillende premies. Het zijn echter geen opleidingen in strikte zin.	In 2024 heeft Huisvesting Brussel 97.203,60 euro toegekend aan de VZW Homegrade, deze stelt 65 personen te werk om samen hun missies te verwezenlijken. Continuïteit: subsidies.	In uitvoering
Netwerken van 'renovatieambassadeurs' per wijk oprichten om de ervaringen te delen van huiseigenaars die hun woning hebben gerenoveerd, zelfhulpgroepen om te begrijpen hoe men hulp kan vragen, advies kan uitwisselen, namen van aannemers, begeleidingstijd om te begrijpen hoe de procedures moeten worden uitgevoerd, enz.;			Brulocalis coördineert momenteel een WG bestaande uit lokale overheden, met als doel het opzetten van collectieve renovatie. Collectieve ervaringen (buiten Brussel of door burgers) worden binnen deze WG gedeeld. Er is contact opgenomen met het Netwerk Wonen om een dergelijke samenwerking op te zetten.	Er werd een proefproject gestart met 700.000 euro subsidie. Twee jaar later is de subsidie nog steeds niet binnen. Het is daarom belangrijk om eerst de juridische en administratieve blokkades weg te nemen voordat burgers worden aangemoedigd om collectief te renoveren.	Wordt geanalyseerd
2.3.2 ondernemingen ondersteunen die werken met duurzame en hergebruikte materialen					
Kaderovereenkomsten op niveau van het Gewest sluiten met bepaalde bedrijven om renovatiewerkzaamheden uit te voeren;	26	22	De argumentatie voor 'niet opgevolgd' bij de 1e feedback geldt nog altijd. Wat betreft de ondersteuning door de Shifting Economy Alliantie: het Gewest zal alleen bedrijven steunen die voldoen aan de voorwaarden van deze Shifting. Build circular subsidieert om bedrijven te vormen op het vlak van duurzaamheid.		Niet opgevolgd
Informatiebladen opstellen over biogebaseerde en duurzame materialen (bv. om de prijs uit te leggen, waarom deze materialen bijdragen tot de aanpak van klimaatproblemen, enz.), een equivalent van de nutriscore ten opzichte van de materialen uitwerken, door informatie te verstrekken over hun indirecte impact op de koolstofuitstoot (vervoer, productie, oorsprong);	26	22	Totem (totem-building.be) kan men zien als een 'nutriscore voor gebouwen' die de milieu-impact van bouwmaterialen en -elementen weergeeft. Ter herinnering: deze supraregionale tool ondersteunt ontwerpers bij hun keuze van bouwmaterialen, zodat ze bouwmaterialen en -elementen kunnen selecteren die de milieu-impact van hun project beperken. Hij omvat een set van milieu-indicatoren, waaronder de koolstof-impact, en is gebaseerd op zowel specifieke gegevens (de EPD's uit de Belgische B-EPD-database) als generieke gegevens.		Uitgevoerd en van kracht

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
2.3.3 energiezuinig gedrag aanmoedigen					
Een progressief verbruikstarief invoeren met een formule met coëfficiënten ten opzichte van het EPB (tot een bepaald verbruik betaalt de consument de bodemprijs en daarna stijgt het tarief in stappen naargelang van het verbruik).	26	23	Dit is een exclusieve bevoegdheid van de regulator, Brugel. Die heeft het bestudeerd en de beperkingen (onrechtvaardigheden) ervan aangetoond. De studie gaat uit van de ULB.	Link naar de studie van Brugel: https://www.brugel.brussels/publication/document/etudes/2016/fr/etude-14.pdf	niet opgevolgd

Prioriteit 3.

**Vergroenen
om beter te leven
in de stad**

Ambitie 3.1.
Beter verdelen van de natuur, haar groene en blauwe ruimten

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.1.1 vergroenen om het hitte-eilandeffect in de stad te verminderen					
Een vergroeningsplan opnemen in vergunningsaanvragen;	31	25	De definitieve goedkeuring van de GSV staat op de agenda van de regering. Ze bepaalt dat elk project moet bijdragen aan de versterking van het groene en blauwe netwerk en aan de ontwikkeling van stedelijke biotopen en landschapselementen, namelijk door: 1. De creatie van biotopen en habitats voor dieren; 2. De creatie van horizontale en, zo nodig, verticale begroeide oppervlakken; 3. De aanplant en ontwikkeling van aangepaste en gevarieerde plantensoorten. De bijdrage aan de ontwikkeling van stedelijke biotopen wordt beoordeeld door de berekening van de biotooppopervlaktefactor op de schaal van de betreffende locatie, en gemaximaliseerd volgens de objectieven van het project. Op openbare wegen wordt de open grondoppervlakte vergroend en gemaximaliseerd. Bij een nieuwe inrichting van gevel tot gevel vertegenwoordigt dit minstens: 1. 5% van het wegdek als het minder dan 10 m breed is; 2. 10% van het wegdek als het tussen 10 en 18 m breed is; 3. 15% van het wegdek als het 18 m of breder is; 4. 15% van het wegdek dat niet onder de punten 1. tot en met 3. valt. De openbare open ruimte bevat hoogstammige bomen die schaduw bieden. Elke gekapte boom moet gecompenseerd worden door de aanplant van minstens één boom in de buurt, met een passende ontwikkeling.		Uitgevoerd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
			De inrichting van de open ruimte voorkomt het ontstaan van hitte-eilanden, namelijk door: 1. Het gebruik van waterdoorlatende materialen met een lichte kleur, een hoog lichtweerskaatsingsvermogen en een lage warmteopslagcapaciteit; 2. De aanwezigheid van water als landschapselement dat bijdraagt aan verkoeling.		
Vergroening van de daken en gevels van reeds geïsoleerde gebouwen, met een verscheidenheid aan planten, bloemen en struiken, waarbij ook rekening wordt gehouden met het esthetische aspect van deze vergroening; zorgen voor een ‘levenscyclusplanning’: onderhoud, toezicht op de gevolgen van het project, bewustmaking van het project, sancties bij niet-naleving, met inbegrip van de watercyclus...	32	25	Idem		In uitvoering
Zorgen voor een ‘levenscyclusplanning’: onderhoud, toezicht op de gevolgen van het project, bewustmaking van het project, sancties bij niet-naleving, met inbegrip van de watercyclus..	32	25	Idem		In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.1.2 natuurgebieden beschermen					
Groene en blauwe ruimten moeten worden geregistreerd, met duidelijke en gedifferentieerde definities voor elk van hun gebruik;	31	26	De voortgang van het Share The City-proces bevestigt de bevindingen van 2023 wat betreft het evenwicht dat gezocht moet worden op het vlak van grondgebruik: de ecologische uitdagingen (waaronder de bodemkwaliteit, de verbetering van de integratie van woonruimte in het stedelijk weefsel), de noodzaak om grond voor te behouden voor gebruik dat nodig is voor het functioneren van Brussel-Hoofdstad (grote openbare voorzieningen, economische en productieve activiteiten) en om de productie van gediversifieerde en betaalbare woningen te versterken, bevestigen het belang van het gebruik van leegstaande panden en braakliggende terreinen zonder dat men in dit stadium conclusies kan trekken over de haalbaarheid ervan via bodembestemming.		Wordt geanalyseerd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.1.3 toegankelijkheid van de groene en blauwe ruimten voor iedereen					
Zorgen voor de aanwezigheid van groene ruimten in de nabijheid van bestaande en nieuwe scholen, ziekenhuizen en infrastructuren die niet over groene ruimten beschikken;	31	27	Bodembestemming kan de onbebouwbaarheid van bepaalde blokken, percelen of niet-gekadastreerde ruimten begunstigen, beperken of bepalen. Zo kan ze bijdragen aan het reglementair ontstaan van een netwerk van blauwe en groene ruimten in de buurten. Het is geen compleet hulpmiddel om de toegankelijkheid van deze ruimten te behandelen. In het kader van Share The City wordt bijzondere aandacht besteed aan het klimaat en de biodiversiteit via haar natuurlijke componenten en netwerken (cf. de beschreven SO voor 'natuurlijke ruimten beschermen'), en aan sociale rechtvaardigheid via de begrippen buurtgerichte kern en netwerken van open ruimten (SO: verbeteren en toegankelijk maken van een netwerk van open ruimten). Deze SO's zullen de leidraad vormen voor het meer technische werk in de volgende fasen.		Wordt geanalyseerd
De criteria van toegankelijkheid en nabijheid van een groene en blauwe ruimte harmoniseren voor alle gebouwen in een industriegebied, een woongebied of een economisch gebied. Een kwaliteitsvolle groene ruimte moet bereikbaar zijn binnen maximaal 15 minuten te voet en 15 minuten met het openbaar vervoer voor een grotere kwaliteitsvolle ruimte; parken zoals het Hertoginnedal en het Koninklijk Park van Laken moeten toegankelijk zijn voor het publiek	31	27	Idem		Wordt geanalyseerd

Ambitie 3.2.

Ontharden

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.2.1 Verminderen van het autoverkeer om plaats te maken voor zachtere vervoermiddelen, om de stad te vergroenen, te ontharden en aan te passen aan de klimaatverandering					
Gebieden vergroenen met waterdoorlatende oppervlakten waardoor ook wegen, parkeerplaatsen en trottoirs begroeid kunnen worden, waarbij er wordt voor gezorgd dat mensen met beperkte mobiliteit geen hinder ondervinden;	32	28	Zoals vermeld bij de 1e feedback, wil het plan Good Move een eerlijkere verdeling van de openbare ruimte bereiken door, onder andere, meer ruimte te geven aan beplanting. Brussel Mobiliteit voert alle voorgestelde acties uit. De definitieve goedkeuring van de GSV staat op de agenda van de regering.	1. Lancering van een projectoproep voor 'Brussel Plant!'. Er werden meer dan 400 voorstellen van burgers ontvangen voor het ontharden en beplanten van de openbare ruimte op gewestwegen en gemeentelijke wegen. Enkele tientallen ervan worden tijdens het volgende plantseizoen uitgevoerd. Het budget bedraagt 1 miljoen euro per jaar. 2. In afwachting van de goedkeuring van de nieuwe GSV - Good Living, die de aanwezigheid van beplanting en natuur duidelijk versterkt, streeft Brussel Mobiliteit nu al naar 15% open grond in haar toekomstige herontwikkelingsprojecten, en de aanplant van 2.000 bomen en 3.000 struiken per jaar. Ook hier bedraagt het jaarlijks investeringsbudget minstens 1 miljoen euro.	Uitgevoerd
De breedte van de weg verminderen (en het soort vervoer dienovereenkomstig regelen) om de trottoirs breder te maken en het wandelen en de toegang voor personen met beperkte mobiliteit te vergemakkelijken;	32	28	Het nieuwe GSV-ontwerp voorziet ook bredere trottoirs. Brussel Mobiliteit past dit principe al toe in haar projecten.		Uitgevoerd
Het stedelijk bladerdak uitbreiden om de zomerschaduw en koelte te vergroten, door te zorgen voor een brede vegetatie aan de voet van en tussen de bomen, bijvoorbeeld door ruimte in te nemen op parkeerplaatsen in de straat	33	28	Deze aanbeveling wordt opgenomen in de nieuwe strategie voor ecologisch beheer van de gewestwegen van Brussel Mobiliteit.		Uitgevoerd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Duurzame en inheemse beplantingen gebruiken om te voorkomen dat de planten meermaals per jaar moeten worden vervangen (rotondes, parken, enz.);	33	28	Deze aanbeveling wordt opgenomen in de nieuwe strategie voor ecologisch beheer van de gewestwegen van Brussel Mobiliteit.		Uitgevoerd
Het gebruik van doorlaatbare materialen voor het wegdek bevorderen: doorlaatbaar beton, met lichte kleuren om te voorkomen dat warmte wordt vastgehouden;	33	28	Brussel Mobiliteit heeft voor al deze werkzaamheden een standaardbestek opgesteld. De gemeenten kunnen het ook gebruiken. Het definieert onder andere de technische regels voor geïntegreerd regenwaterbeheer bij een herontwikkeling. Men zal verschillende soorten oplossingen moeten combineren, afhankelijk van de technische en specifieke kenmerken van de context (wegen met reservoirstructuren, regentuinen of wadi's, waterdoorlatende materialen ...) om de afvoer van regenwater naar de riool naar nul te brengen.		Uitgevoerd
De haltes van de MIVB omvormen met 100% planten en groene daken zodat bijen kunnen foerageren;	32	28	Zie antwoord hieronder (3.2.2)		

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.2.2 de bodem ontharden en een nieuwe economische functie geven					
Stadslandbouw bevorderen, collectieve moestuinen en seizoensmoestuinen zonder kunstlicht;	32	29	Er zijn veel moestuinen op sociale woonsites en 3 proefprojecten in productieve stadslandbouw. Het regeringsbesluit van 23/12/2021 tot opening van de GPB-herzieningsprocedure heeft als doel “een kader te bieden voor stadslandbouw”, met als argument dat: • het nodig blijkt om stadslandbouw specifiek te integreren in de stadsplanning en, eventueel, de specifieke bestemming van landbouwgebieden te versterken; • het ook nodig blijkt, om de doelstellingen van de regering op het gebied van milieu en voedselzekerheid te behalen, dat de landbouwfunctie in stedelijke gebieden behouden blijft en versterkt wordt. Deze doelstelling vertaalt zich in een overweging over het behoud van feitelijke en juridische landbouwgronden en hun ontwikkeling. In april 2024 wordt een kadernota voorgelegd aan de regering die specificeert hoe deze doelstelling behaald kan worden. Er zijn veel moestuinen op sociale woonlocaties en 3 proefprojecten in productieve stadslandbouw projecten: Molenbeekse Woningen, De Moderne Woning en Aan de Rand van het Zoniënwoud	Dit zijn enkele pilootprojecten: 1. Stuyvenberg: • De renovatie van de Serres werd voltooid in 2023. • Het doel is erfgoedbehoud, maar ook om een professionele landbouwproductiefaciliteit te bieden in overeenstemming met de tuinbouw-oorsprong van de site, om een nieuwe openbare groene ruimte te creëren, nieuwe toegangswegen voor de Tuinen van de Bloemist en een verbinding met de buurt. • De kosten van het project bedragen € 5.273.353,43. • Via een oproep om de sociale, voedings- en ecologische waarde van de site te verhogen, heeft Leefmilieu Brussel het beheer en de uitbating van de ‘Serres van Stuyvenberg’ gedelegeerd aan boerderij ‘Nos Pilijs’. De boerderij zal er een kwekerij opzetten, voornamelijk voor de productie van eetbare, lokale en ecologische planten, en activiteiten opstarten rond het fruitteelterfgoed, in samenwerking met de vereniging Boomplanters. 2. Witte Vrouwen: • In 2023 was een gebied van 2,5 ha, bestemd voor het gemeenschapsleven, het onderwerp van een projectoproep, voor een bewoning over 15 jaar, in het kader van de ontwikkeling van een gemengd project met als doel de creatie van een voorbeeldwijk op de site. De site is in totaal 9,3 ha, de bebouwbare oppervlakte is bedoeld voor 200 sociale en gesubsidieerde woningen. Het opstartbudget bedraagt € 100.000.	In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.2.2 de bodem ontharden en een nieuwe economische functie geven					
				- Dit is het resultaat van een overlegproces met de buurt en de coördinatie tussen verschillende structuren (gemeente, Loket voor tijdelijk gebruik, Citydev-Perspective, Leefmilieu Brussel, BGHM). - De doelstellingen van dit project passen binnen de beperkingen van de site, dragen bij tot een duurzamere levensstijl in overeenstemming met de toekomstige wijk, verbeteren de site in haar sociale, ecologische, voedings- en andere dimensies. - De kandidaturen worden nu geanalyseerd voor de gunning van het contract in 2024. 3. Kauwberg: - Status: de procedure voor het verkrijgen van een bouwvergunning loopt. - De werken worden uitgevoerd via een openbare aanbesteding en lopen ook in 2025. - Er zijn 3 moestuinsites: - Dolezlaan: +-3.300 m² - 24 percelen van 51 tot 104 m² - € 435.000 exclusief btw; - Spoorweg: +-2.000 m² - 14 percelen van 60 tot 77 m² - € 225.000 exclusief btw; - Eikenboslaan: +-2.000 m² - 20 percelen van 60 tot 9 2m² - € 151.000 exclusief btw. 4. Zuun: - Status: de vergunning moet in 2024 verleend worden. - De werkzaamheden zijn voorzien voor 2025-2026. - Er is +- 4.900 m² - 34 percelen van 100 m², waarvan een deel in 2 wordt verdeeld. - Het budget wordt opgedeeld als volgt: € 200.000 voor reiniging; € 300.000 voor afvalwaterzuivering; € 150.000 voor de inrichting inclusief een droogtoilet van € 50.000 (exclusief de 4 overkappingen van € 200.000 die zijn opgenomen in een bestek 'voorraad' dat nog bevestigd moet worden door de dienst van de overheidsopdrachten).	In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Gemeentelijke kwekerijen ontwikkelen om de aankoop en het gebruik van aan de klimaatverandering aangepaste planten te democratiseren.	33	29	De cel ter ondersteuning van ecologisch beheer (erkenning Apis Bruoc Sella gesubsidieerd door Leefmilieu Brussel) beheert een intergemeentelijk netwerk om de lokale productie binnen de gemeenten te promoten (Vegetalab in Vorst, serres van Sterrebeek van de Stad Brussel, levering van zaden door de plantentuin Jean Massart en de Tuinen van de Bloemist ...). Leefmilieu Brussel organiseerde ook een symposium over duurzame tuinbouwproductie in het kader van de Nature Academy, rond de strategie voor bestuivende insecten.	• Vegetalab in Vorst. • Vooruit met de Wijk: het aantal projecten varieert van jaar tot jaar (van één tot een tiental). Het budget bedraagt € 50.000/jaar voor de totale envelop, en het Nature begeleidingsbudget (Natagora aanbesteding: € 57.500/jaar en globale aanbesteding Vooruit met de Wijk Ecoconso).	Uitgevoerd en van kracht
Het gebruik van doorlaatbare materialen voor het wegdek bevorderen: doorlaatbaar beton, met lichte kleuren om te voorkomen dat warmte wordt vastgehouden	33	29	Brussel Mobiliteit heeft voor al deze werkzaamheden een standaardbestek opgesteld. De gemeenten kunnen het ook gebruiken. Het definieert onder andere de technische regels voor geïntegreerd regenwaterbeheer bij een herontwikkeling. Men zal verschillende soorten oplossingen moeten combineren, afhankelijk van de technische en specifieke kenmerken van de context (wegen met reservoirstructuren, regentuinen of wadi's, waterdoorlatende materialen ...) om de afvoer van regenwater naar de riool naar nul te brengen.		Uitgevoerd
De haltes van de MIVB omvormen met 100% planten en groene daken zodat bijen kunnen foerageren;	32	29	Het beheerscontract van de MIVB voorziet in de ontwikkeling, binnen een termijn van twee jaar, van een vergroeningsstrategie voor haar faciliteiten en netwerk. De vergroening zal voornamelijk uitgevoerd worden op bepaalde tramlocaties, voldoende grote haltes, via proefprojecten voor vergroende bushokjes, voertuigdepots, industriële sites en administratieve gebouwen, met respect voor de exploitatiebeperkingen en eigendomsgrenzen. De vergroeningsstrategie omvat de nodige maatregelen om de verspreiding van invasieve soorten te voorkomen. De MIVB verbindt zich ertoe de biodiversiteit op haar terreinen te bevorderen, op voorwaarde dat dit haar activiteiten niet hindert. Concreet zullen er maatregelen genomen worden om de fauna op bebouwde infrastructuur te bevorderen en om de versnippering van habitats te beperken bij de herontwikkeling van transportinfrastructuur.		Wordt geanalyseerd

Ambitie 3.3.

De biodiversiteit beschermen

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.3.1 groene ruimten van hoge kwaliteit creëren					
Zorgen voor de aanwezigheid van groene ruimten in de nabijheid van bestaande en nieuwe scholen, ziekenhuizen en infrastructuren die niet over groene ruimten beschikken;	31	31	De ontwerpverordening over ecologisch beheer wordt momenteel opgesteld en wordt bij de volgende legislatuur voorgelegd. Ze voorziet dat overheidsbeheerders beheerplannen ontwikkelen die de biodiversiteit bevorderen, ook buiten de Natura 2000-gebieden, door het begunstigen van maaien, dood hout, de creatie van biotopen en zo meer. Twee nieuwe decreten over de beperking van pesticiden en de uitvoering van ‘geïntegreerde plaagbestrijding’ werden op 21/03/2024 in 2e lezing aangenomen en liggen momenteel bij de Raad van State. De teksten vormen een belangrijke stap in de structurering van de sector ‘parken en tuinen’ en de omkadering van de praktijken. De regering verbindt zich er ook toe om de biodiversiteit beter en meer te beschermen, door middel van de ‘pledge’ om de biodiversiteit te beschermen en te verbeteren op 25% van het gewestelijk grondgebied (tegenover 14,7% nu). Verschillende projecten om groene ruimten te herstellen of opnieuw in te richten, helpen ook de biodiversiteit bevorderen. Op 01/02/2024 heeft de regering de overeenkomst goedgekeurd die de minister van Leefmilieu, namens Leefmilieu Brussel, en Infrabel zullen ondertekenen voor het ecologisch beheer van de spoorwegbermen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.	- De Natuurfacilitator en de landschapsonwerpers van Leefmilieu Brussel bereiden een gedeeltelijke renovatie van het Dudenpark voor (ingang Lainésquare), met de nadruk op een beter regenwaterbeheer (aanleg van greppels en infiltratiezones met een uitgebreidere beplanting van het type ‘bloemenweide’). Het project omvat ook de integratie van voorzieningen voor dieren in de bloembedden, het herstel van paden, de keuze van planten die esthetiek combineren met biodiversiteitsbevordering enzovoort. - Het Gewest financiert meerdere subsidies voor de gemeenten om de ecologische kwaliteiten van bestaande groene ruimten te verbeteren. De subsidies werden bijvoorbeeld toegekend aan de restauratie van het park van de boerderij Pie Konijn (OCMW van Sint-Agatha-Berchem, € 200.000), het regenwaterbeheer en de verbetering van het Huart-Hamoir park (Schaarbeek, € 200.000), de opstart van een studie voor het GRB en de verbetering van de ecologische kwaliteiten van het Scherdemaalpark (Anderlecht, € 40.000), de invoering van ecologische beheersplannen voor de begraafplaatsen van Elsene en Molenbeek (€ 40.000).	Wordt geanalyseerd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Parken met een geringe biodiversiteit (bv. Warandepark, Jubelpark) omvormen tot gebieden met een hoge biodiversiteit;	34	31	Biodiversiteit is een thema geworden waar de Openbare Vastgoedmaatschappijen (OVM's) voor openstaan. Er is altijd ruimte voor verbetering op het gebied van onderhoudspraktijken, micro-ontwikkelingen en zo meer, maar een aantal beperkingen en obstakels (Functioneel, logistiek, organisatorisch, menselijk, erfgoed ...) beperken de haalbaarheid van dit voorstel in drukbezochte zones of zones met een tekort aan toegankelijke groene ruimten. Het is ook mogelijk om op andere soorten ruimten te werken, zoals rond sociale woningen. Leefmilieu Brussel helpt de BGHM en OVM om hun bestekken aan te passen. Sommige sites zijn bijvoorbeeld al overgestapt van intensief maaien naar extensief maaien. De regering verbindt zich er ook toe om de biodiversiteit beter en meer te beschermen, door middel van de 'pledge' om de biodiversiteit te beschermen en te verbeteren op 25% van het gewestelijk grondgebied (tegenover 14,7% nu). Verschillende projecten om groene ruimten te herstellen of opnieuw in te richten, helpen ook de biodiversiteit bevorderen.	• Studie 'Erfgoed, natuur en klimaatverandering' om synergiën en obstakels tussen mechanismen voor erfgoedbescherming en vergroening/natuurherstel te identificeren (ongeveer € 36.000); • Opstellen van standaardbestekken voor onderhoud en kleine aanpassingen voor de BGHM (Natuurfacilitator). Beheerscontract van niveau 2.	Uitgevoerd en van kracht

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.3.2 veranderen van de praktijken op het gebied van natuurbeheer					
De bestekken van publieke (en particuliere) leveranciers van parken en tuinen wijzigen om hun niet-duurzame beplantingspraktijken te veranderen;	34	32	Op 01/02/2024 heeft de regering de overeenkomst goedgekeurd die de minister van Leefmilieu, namens Leefmilieu Brussel, en Infrabel zullen ondertekenen voor het ecologisch beheer van de spoorwegbermen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.	• Studie 'Erfgoed, natuur en klimaatverandering' om synergiën en obstakels tussen mechanismen voor erfgoedbescherming en vergroening/natuurherstel te identificeren (ongeveer € 36.000); • Opstellen van standaardbestekken voor onderhoud en kleine aanpassingen voor de BGHM (Natuurfacilitator).	Uitgevoerd en van kracht
Stoppen met het maaien van bepaalde openbare en particuliere ruimten, en stoppen met snoeien wanneer het de biodiversiteit in gevaar brengt (effect op nesten, knaagdieren en insecten);	34	32	De ontwerpverordening over ecologisch beheer wordt momenteel opgesteld en wordt in de volgende legislatuur voorgelegd. Het maaien is al beperkt in sommige groene ruimten (met name in de tweede kroon en in natuurlijke ruimten, vooral de Natura 2000-gebieden). Er is nog ruimte voor verbetering in de groene ruimten in het centrum en de eerste kroon, verder dan bepaalde lokale initiatieven (bijv. 'Maai mei niet' uitgevoerd in bepaalde gemeenten), maar de intensiteit van het gebruik van groene ruimten in het stadscentrum beperkt de mogelijkheden. In sommige gevallen geeft de aanpak de voorkeur aan het planten van voorjaarsbollen, wat betekent dat er tijdens de bloei beperkt gemaaid wordt, ook in drukbezochte parken (Hallegroot, Koningstuin, Ten Bosch ...).	Dit zijn enkele proefprojecten voor gedifferentieerd beheer van groene ruimten in 2021-2022: • Everecity (Laag Evere); • Aan de Rand van het Zoniënwoud (Transvaal); • Comensia (Verregat). • De aanplant van bloembollen in het Jubelpark (globaal lot 'bloembollen' van de dienst groene ruimten, variabel per jaar en voor een bedrag van € 35.000 tot 40.000/jaar in 2022 en 2023); • Samenwerking met de BGHM op haar bestekken; • Andere werkzaamheden geval per geval uitgevoerd.	niet opgevolgd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Inheemse soorten vs. schadelijke invasieve exotische soorten bevorderen en de toepassing van biodiversiteitsbestekken in grote (particuliere – publieke) tuinen aanmoedigen;	34	32	Er is een uitgebreid werk aan de bestekken in uitvoering. Verschillende maatregelen bevorderen de aanplant van bij voorkeur inheemse soorten bij nieuwe inrichtingen (advies over aanvragen voor bouwvergunningen, ondersteuning door de Natuurfacilitator ...). Er zijn ook maatregelen voor het beheer van invasieve exoten ingevoerd (RIPARIAS-project) of in voorbereiding. Toch moet er een zekere plaats behouden worden voor exotische flora, om haar esthetische kwaliteiten maar ook om te anticiperen op de klimaatverandering, of om projecten aan te passen aan zeer moeilijke lokale beperkingen (dat is vooral zo voor bomen langs wegen, die een vijandige, warme, relatief droge omgeving bieden ...). Bestek Renovatie en bouw.	• Uitwerking en voorstelling van het verordeningssontwerp over de preventie en het beheer van de introductie en verspreiding van invasieve exotische soorten. • Uitwerking van een verordeningssontwerp over het ecologisch beheer van groene ruimten (intern met juridische studies). Het budget is moeilijk te schatten omdat het bureau aan verschillende projecten heeft gewerkt, maar het bedraagt ongeveer € 25.000. • Opstellen van renature.brussels soorten-fiches. Het websitebudget werd eerder al vermeld. De redactie van de inhoud intern, gereviseerd door een externe tekstschrijver, moet eraan toegevoegd worden. • Lancering van de update van de Atlas van de flora 2006. Het budget bedraagt € 383.000 voor meer dan 3 jaar met een participatief luik (begeleide wandelingen).	In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Rewilding promoten: het laten verwilderen van tuinen en het maai-mei-nietprincipe promoten (het gras niet maaien in mei) om insecten en vogels de kans te geven te nestelen in de groene ruimten van tuinen;	34	32	‘Rewilding’ (vaak geassocieerd met de herintroductie van soorten) blijft complex om in te voeren op de schaal van een klein gebied. Er is veel wetenschappelijk debat over. Het Gewest geeft de voorkeur aan de ‘natuurherstel’-benadering, die erop doelt verharde gebieden te ontharden en te vergroenen, parken en tuinen ecologisch te beheren, natuurlijke ruimten te herstellen en opnieuw met elkaar te verbinden, en de creatie van biotopen en gastvrije plaatsen voor fauna aan te moedigen. De Natura 2000-beheerplannen, die momenteel aangenomen worden, zijn gericht op het herstel van beschermde natuurgebieden. Het initiatief renature.brussels heeft tot doel al deze maatregelen te bevorderen. Met de ‘pledge’ zet het Gewest zich bovendien in om gebieden met een hoge biologische waarde beter en meer te beschermen, zoals een gebied dat van belang is voor het vliegend hert, een beschermde kever die zeldzaam is in Europa. Ten slotte zal Leefmilieu Brussel uitwisselingsmomenten organiseren tussen de leden van de Hogere Raad voor Natuurbehoud, om tot standpunten te komen over ‘actieve’ beheermethodes zoals het voederen van vogels of het herintroduceren van soorten.	- Goedkeuring van de ‘pledge’ (nog geen budget in dit stadium). - Herziening van de GSV: rekening houden met de fauna van de bebouwde omgeving en integratie van de biotooppoppervlaktefactor (BAF+) als instrument voor de beoordeling van de biodiversiteit in projecten (geen budget). - Definitie van talrijke biotopen en verbetering van de berekeningsmethoden van de BAF+ om bepaalde diersoorten te versterken (mussen, gierzwaluwen, vleermuizen, amfibieën, vliegende herten, hazelmuizen ...) (budget voor de ontwikkeling van een webapplicatie nog te bepalen). - Portaal Renature: talrijke infofiches over acties om wilde fauna te bevorderen binnen het thema ‘Stadsfauna’	Wordt geanalyseerd
Een website maken met praktisch advies: keuze van planten volgens de waterbehoeften, efficiëntie in de strijd tegen de opwarming van de aarde;	37	32	De website renature.brussels is in november 2023 online gegaan en wordt geleidelijk uitgebreid met ‘actiefiches’ over de aanleg en het onderhoud van parken, tuinen en andere biotopen, en ‘soortenfiches’ over fauna, flora en paddenstoelen. De site zal de referentie worden voor lijsten met aanbevolen beplantingen in verschillende contexten en scenario’s.	Opzet en ontwikkeling van de website renature.brussels (grafisch charter, communicatiestrategie, ergonomie, webontwikkeling, redactionele ondersteuning, vindbaarheid ...) Het budget tot nu toe is ~ € 150. 000 (ongeveer € 112.000 meer in ontwikkeling in fase 2 en 3: projectkiosk, bedrijvengids, versterking van de identiteit, correctief/evolutief onderhoud ...).	In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.3.3 biodiversiteit in de stad beschermen, versterken en herstellen					
In de parken gebieden afbakenen waar de biodiversiteit moet worden beschermd;	34	33	Naast de gebieden die onder Natura 2000-beheerplannen en natuurreservaten vallen, wordt deze aanpak geval per geval ingevoerd. Hij moet gekoppeld worden aan de werkzaamheden rond ecologisch beheer van parken, de ecologische beheerplannen en de aanpassing van de technische clausules. De BGHM heeft de open ruimten rond sociale woningen geïnventariseerd, om te zorgen voor kwaliteitsvolle leefruimten voor de bewoners van sociale woningen, met investeringen en de inschakeling van experts op het vlak van biodiversiteit, stadslandbouw en zachte mobiliteit.	• Bij wijze van proef zijn in het Jubelpark grasvelden omgevormd tot bloembollenzones. • De Kauwberg wordt gerestaureerd, met een reeks beschermde Natura 2000-gebieden, zachte markering van paden (wallen van dood hout), verhoogde bescherming van de zavelput waar veel wilde bijen voorkomen, enzovoort.	Wordt geanalyseerd
Ecosystemen herstellen die de biodiversiteit ondersteunen: de rivieren die momenteel overwelfd zijn weer openleggen, watervlakten en waterloopgebieden creëren zoals moerassen, struiken, zoals in het Boudewijnpark in Jette (en in tegenstelling tot het Jubelpark);	34	33	Brussel is een waterstad: dit concept komt tot uiting op het platform renature.brussels en in het ‘valleilandschap’, dat opgenomen wordt in het toekomstig handboek van openbare ruimten. Het departement Water van Leefmilieu Brussel voert talrijke projecten uit op het vlak van het beheer van waterrijke gebieden en het openleggen van de Zenne en de rivieren die vroeger door ons Gewest stroomden. Dit werk wordt erkend en levert positieve resultaten op, zoals de toename van het aantal libellensoorten in het Gewest. De BGHM heeft de open ruimten rond sociale woningen geïnventariseerd, om te zorgen voor kwaliteitsvolle leefruimten voor de bewoners van sociale woningen, met investeringen en de inschakeling van experts op het vlak van biodiversiteit, stadslandbouw en zachte mobiliteit.	• Landschappelijke en hydromorfologische verbetering van de Woluwevallei: – Renovatie en natuurherstel van de oevers van bepaalde vijvers in het Woluwepark – Natuurherstel van de Woluwe – Beoordeling van het potentieel voor het afkoppelen van het oppervlaktewater van het park – Opening van de Woluwe op de Royale Belge site – Verwijderen van obstakels voor migratie – Budget: ca. € 900.000 (Woluwepark), € 1.300.000 (Royale Belge), € 300.000 (Obstakels voor migratie) – Planning: 2026-2028 • Opwaardering van de Zenne in Brussel centrum (Maximiliaanpark en Tweestationspark): – Aanleg van twee nieuwe parken in het kader van de stadsvernieuwingscontracten, met de Zenne als leidraad – Budget: te bevestigen – budget stadsvernieuwingscontract (SVC) en eigen middelen van Leefmilieu Brussel, Brussel Mobiliteit ... – Planning: 2026-2030	In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
				• Park van Neerpede: – In het kader van de uitvoering van het Operationeel Plan voor Neerpede (OPN) is een verbetering van de hydromorfologische kwaliteit van het blauwe netwerk voorzien, op het niveau van de groene ruimten ‘Park van Neerpede’ en vervolgens van het stroomopwaarts gedeelte ‘Land van Neerpede’. De eerste Fase bestaat uit de herinrichting van het centrale deel van het Park van Neerpede. In dat kader worden de volgende elementen overwogen: natuurherstel van de waterloop en de vijvers, de creatie van een zwemzone in een deel van de middelste vijver, de bescherming van zones met een hoge biologische waarde (nl. de orchideeënzones). Er werd een vergunning afgeleverd op 26/02/2024 maar er is een administratief beroep tegen aangetekend. – Budget: Studie: ca. € 650.000 voor Leefmilieu Brussel Werken: € 9.600.000 gefinancierd door Beliris – Planning: Werkzaamheden vanaf 2025, opening in 2027 • Schaarbeek-Vorming Er werd een studie uitgevoerd om 2,5 km van de Zenne open te leggen en een groen en blauw netwerk te creëren dat de ontwikkeling van dit strategisch gebied zou structureren (BBHG) (GGBUA).	In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Ecoducten (vegetatiecorridors) aanleggen in de buurt van bossen om dieren in staat te stellen grote verkeersassen over te steken.	35	33	De BGHM heeft de open ruimten rond sociale woningen geïnventariseerd, om te zorgen voor kwaliteitsvolle leefruimten voor de bewoners van sociale woningen, met investeringen en de inschakeling van experts op het vlak van biodiversiteit, stadslandbouw en zachte mobiliteit. Na een openbare aanbesteding die Beliris op verzoek van het Gewest heeft uitgeschreven, zijn er 5 adviesbureaus voorge-selecteerd. De projectuitvoerder wordt in de komende weken aangesteld.	• Aanleg van een paddenduct onder de Bergensesteenweg om de Vogelzangbeek-vallei weer te verbinden (uitgevoerd in samenwerking met Brussel Mobiliteit). • Werkzaamheden voor de heraansluiting van de Neerpedebeekvallei onder de ring (stand-by). • Studie (OPEN Marktcentrum) over de heraansluiting onder de ring ter hoogte van de Sylvain Dupuislaan (project niet begroot). • Project van 3 ecoducten tijdens de verbreding van de ring (gefinancierd door het Vlaams Gewest): – 1 ecoduct van 180 m lang voor een bosverbinding tussen Laarbeekbos en de Maalbeekvallei (Wemmel); – 1 x 90 m ecoduct aan het Hoogveld (Zellik); – 1 ecotunnel van +/-15 m breed onder de ring in de Molenbeekvallei. – Aanleg van een ecobrug Terhulpssteenweg voorzien voor 2028. Het budget is gekoppeld aan de aanleg van een Fietspad: € 600.000 + € 750.000 supplementair (raming) (zie antwoord op QO 14116 van Tristan Roberti).	In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Corridors voor dieren (vossen, kikkers, eekhoorns) behouden en passende voorzieningen in de openbare ruimte creëren (touwen voor eekhoorns, faunatunnels, enz.) om de groene ruimten opnieuw met elkaar te verbinden en tegelijkertijd te zorgen voor een bezinning op het evenwicht	35	33	Er zullen praktische fiches op het renature.brussels portaal staan. De implementatie zal geval per geval bekeken worden, in het bijzonder met de gemeentelijke partners en met Brussel Mobiliteit (BM), die al bewust zijn rond deze aspecten. Een nieuwe cartografie van de verbondenheid van het groene netwerk maakt het mogelijk om de prioriteitsgebieden voor verbinding te bepalen - er worden hulpmiddelen voorbereid die het toelaten om meer rekening te houden met de aanwezigheid van soorten en de mogelijkheden voor verbinding. Verbindingsacties worden ondersteund in het kader van de projectoproep 'Klimaatactie' (hoewel er tot nu toe nog geen projecten zijn gelanceerd). Ze kunnen ook geactiveerd worden op basis van voorstellen van burgers in het kader van het Brussel Plant!-project van Brussel Mobiliteit begin 2024. Zoals uitgelegd bij de 1e feedback, is Good Move van plan verbindingsmaatregelen uit te voeren om het ecologisch netwerk te versterken, vooral door de transportinfrastructuur doorlaatbaarder te maken voor dieren, in het bijzonder op plaatsen waar ze kunnen doortrekken.	• Bijwerking van de cartografie van de habitatversnippering in 2022 (intern uitgevoerd). • Bijwerking van de cartografie van het ecologisch netwerk (intern uitgevoerd). • Subsidie aan de Stad Brussel voor het project 'BiodiverCity' ter versterking van het ecologisch netwerk voor verschillende doelsoorten - studie in uitvoering (€ 200.000). • Subsidie aan Natagora voor de amfibieënoversteek tijdens de trekperiode (€ 15.000/jaar). • Projectoproep 'Brussel Plant!' (Brussel Mobiliteit) (het budget voor deze post moet geëvalueerd worden op basis van het aantal voorstellen op dit punt). 1. Oprichting van een Functie Natuur- en Waterfacilitator bij Brussel Mobiliteit om te verzekeren dat er bij inrichtingsprojecten rekening gehouden wordt met de continuïteit van de corridors, en om meer na te denken over biodiversiteitsherstel door de plantlagen te diversifiëren en klimaatbestendige soorten te verkiezen. Er is een budget van € 500.000 per jaar voorzien om projectleiders te ondersteunen. 2. Opstellen en uitvoeren van een ecologische beheerstrategie voor de verschillende groene ruimten van Brussel Mobiliteit, voor een gedifferentieerd beheer in zoveel mogelijk gebieden. Het budget hiervoor moet nog bepaald worden. Naargelang de mogelijkheden.	Wordt geanalyseerd

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.3.4 burgers aanmoedigen om de biodiversiteit te versterken					
De bewoners de juiste planten aanbieden om hen aan te moedigen tot vergroening;	36	34	Het is niet noodzakelijk de rol van het Gewest om alle inwoners van planten te voorzien. Toch zijn er verschillende initiatieven om het lokaal aanbod te bevorderen (wildeplantenbeurs van Natagora gesteund door het Gewest, lokale kwekerijen zoals Vegetalab in Vorst, verdeling van zaadzakjes tijdens de maand van de natuur/Renature Time, steun voor fruitboomkwekerijen ...).	- Plantenbeurs van Natagora (meerjarige subsidie 'Natuurnetwerk': € 80.200/jaar gedurende 5 jaar, waarvan een deel voor de beurs). - Vegetalab in Vorst (subsidie Klimaatactie van € 40.000 in 2020 en € 40.000 in 2021).	In uitvoering
Premies invoeren voor vergroening met duurzame planten	36	34	De verbetering van de gewestelijke RENOLUTION-premies in verband met vergroening wordt bestudeerd, maar het huidige kader laat niet veel aanpassingen toe. Een kader voor 'Renature'-premies wordt bestudeerd binnen het LIFE B4B-project (Belgian 4 Biodiversity). Ondertussen bieden sommige gemeenten premies en projectoproepen aan, om de aangeboden mogelijkheden aan te vullen.	- Premies voor groendaken: 10 premies voor € 11.000 in 2023. - Vooruit met de Wijk (Nature/Biodiv): beschikbaar budget van € 85.000 per jaar, maar weinig aanvragen sinds 2021. - Gemeentelijke premies: geen informatie.	Uitgevoerd en van kracht

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.3.5 stedelijke biodiversiteit van jongs af aan leren kennen en beheren					
Bewustmaking op scholen: in de lespro- gramma's van scholen tijd uittrekken voor biodiversiteit in verband met lokale en regionale groene en blauwe ruimten; goed burgerschap en respect voor regels aanmoedigen;	36	35	Zoals uitgelegd in de 1e feedback, werd de voorbije jaren een reeks gewestelijke initiatieven opgezet die deze burgerdoelstel- ling helpen verwezenlijken. Veel projecten voor sociale cohesie (PSC) beheren moestuinen en organiseren activiteiten rond natuur, omdat ze cohesie bevorderen.	'Word een klimaatheld' is een permanent inter- actief parcours bij Leefmilieu Brussel dat 20.000 jongeren van 10 tot 16 jaar, in klas- of gezinsver- band onthaalt en hen opdrachten laat uitvoeren die goed zijn voor het klimaat en het welzijn in de stad (BELEXPO - Een initiatief van Leefmilieu Brussel). • Het doel van 'Operatie Re-creatie' is de beplanting van de speelplaatsen van Brus- selse scholen, op een participatieve manier met alle betrokken spelers, in het bijzonder de leerlingen en leerkrachten. Momenteel worden 19 scholen ondersteund via Bubble (Leefmilieu Brussel). • De onlangs gelanceerde projectoproep Cascade van Bubble (2023-2025) stelt jongeren tussen 14 en 25 jaar in staat om transitieprojecten in hun buurt te bedenken en uit te voeren. • Diverse andere natuureducatieprogramma's: de opleiding van leerkrachten in de open- luchtschool, kinderboerderijen enzovoort.	In uitvoering

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.3.6 burgers voorzien van de tools die ze nodig hebben om zelf de biodiversiteit te beschermen					
Het opzetten van een vrijwillige (en vergoede) burgerdienst voor het klimaat om de bevolking bewust te maken van de klimaatproblematiek en om de beroepen in de bouwsector bewuster te maken;	36	36	In haar contacten met de lokale actoren heeft de BGHM een ernstig probleem vastgesteld op het vlak van netheid rond de sites. Voordat er een burgerdienst voor het klimaat ingevoerd wordt, moet er een burgerdienst natuurbehoud en levenskwaliteit ontwikkeld worden. De aanbeveling verwijst naar een Federale bevoegdheid en kan niet opgevolgd worden zoals ze wordt voorgesteld door de burgers. De aanbeveling van de BRK met betrekking tot de invoering van burgerdienst voor het klimaat/vergroening is ambitieus en complex, aangezien ze buiten het kader van de gewestelijke interventie en de bevoegdheid Klimaat alleen valt. Er zou over nagedacht kunnen worden met de gemeenschaps- en Federale partners. De burgerdienst laat jongeren tussen 18 en 25 jaar echter al toe om opdrachten van 6 maanden uit te voeren op het gebied van milieu en ecologische transitie, terwijl ze een opleiding krijgen rond deze uitdagingen. Het zou interessant zijn om na te denken over hefboomen om het aantal plaatsen te verhogen en de loopbaan van deze jongeren veilig te stellen (status, bezoldigingen enzovoort).	Verscheidene OVM's hebben personeel dat zich uitsluitend bezighoudt met het sorteren van het afval van de huurders of met het inzamelen van grofvuil en afval op de sites. Het toegewezen budget is groot.	Federale
Een klimaat- en groendimensie integreren in de cursussen van stages, omscholing of werken van algemeen belang.	37	36	In haar contacten met de lokale actoren heeft de BGHM een ernstig probleem vastgesteld op het vlak van netheid rond de sites. Voordat er een burgerdienst voor het klimaat ingevoerd wordt, moet er een burgerdienst natuurbehoud en levenskwaliteit ontwikkeld worden. De aanbeveling verwijst naar een Federale bevoegdheid en kan niet opgevolgd worden zoals ze wordt voorgesteld door de burgers.	Verscheidene OVM's hebben personeel dat zich uitsluitend bezighoudt met het sorteren van het afval van de huurders of met het inzamelen van grofvuil en afval op de sites. Het toegewezen budget is groot.	Federale

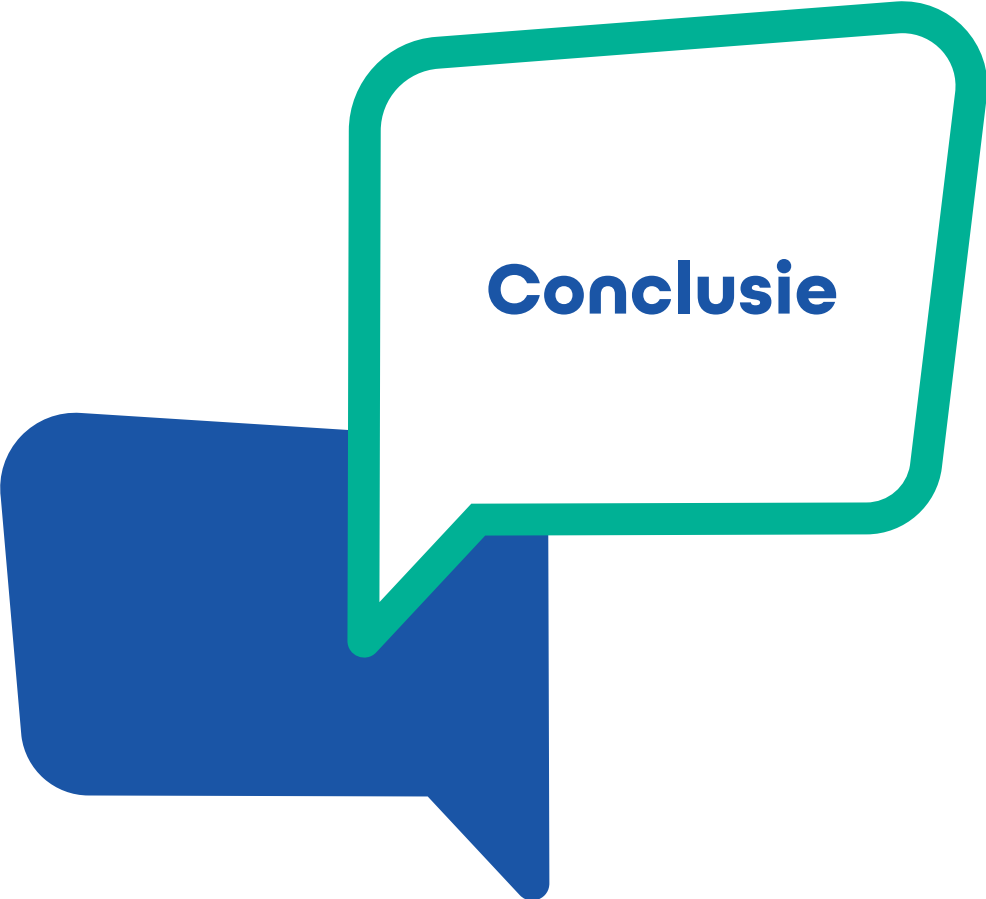
Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
3.3.7 ambtenaren opleiden in de gevolgen van de klimaatverandering					
Verkozenen en ambtenaren opleiden over de klimaatverandering en de gevolgen voor hun activiteitsdomeinen. Sommige leden van de Raad stellen een verplicht certificaat voor.	37	36	De subsidies voor de coördinatie van de gemeentelijke Lucht Klimaatplannen (130.000 €) zullen worden gebruikt voor het opzetten van: • coördinatie van samenwerkings- en participatieprocessen met lokale belanghebbenden • ondersteuning van de promotie van andere initiatieven die het Gewest voorstelt voor de verschillende lokale actoren, en in het bijzonder de projectoproep “Vooruit met de wijk” In 2024 zal een eerste evaluatie van dit proces worden uitgevoerd en zal worden gestart met een herziening van de instrumenten die moeten worden ontwikkeld om de lokale overheden te ondersteunen.		Uitgevoerd en van kracht
3.3.8 communiceren en informatie uitwisselen op wijkniveau in de verschillende Brusselse gemeenten					
Ruimten creëren voor uitwisseling, overleg, bemiddeling en informatie;	36	37	• Het Gewest beveelt de gemeenten aan om een dienst op te zetten die burgers ondersteunt, wat al gebeurde in sommige gemeenten die er personeel voor konden vrijmaken. • Bovendien ondersteunt Leefmilieu Brussel de gemeenten die initiatieven voor overleg en burgerparticipatie opzetten in het kader van hun Klimaatactieplannen. De BGHM heeft een socio-economische stand van zaken van de wijken opgesteld, waarbij ook indicatoren rond levenskwaliteit bekeken werden: netheid, aanwezigheid van bendes, aanwezigheid van groene ruimten, speelpleinen, sportvoorzieningen enzovoort. De complexiteit van de problemen dwingt de OVM's uit hun kantoren te komen om oplossingen te vinden samen met de actoren van gemeenten, verenigingen en zo meer.	Cf. hierboven: programma geïntegreerd. De meeste OVM's nemen deel aan de coördinatiecomités die de gemeenten organiseren. Meestal komen de OVM's niet in aanmerking voor oproepen met betrekking tot speelpleinen. Ze hebben zelfs de neiging om de pleinen weg te halen door de strenge regelgeving die jaarlijks onderhoud en keuring vereist.	Uitgevoerd en van kracht

Aanbeveling	Pagina in het rapport	Pagina 1 ^{ste} antwoord	2 ^{de} antwoord	Concreet voorbeeld	Opvolging
Specifiek gemeentepersoneel voorzien om de bevolking te sensibiliseren;	36	37	De BGHM stelt vast dat de OVM's er vaak alleen voor staan om de vele problemen op hun sites te beheren. Er moeten absoluut meer middelen zijn voor deze coördinatie op het niveau van de OVM's en de BGHM. Wat de renovatie betreft, is er een opleiding van het gemeentepersoneel nodig. Er zijn ateliers gepland binnen de Alliantie. Er moet ook een schakel komen tussen de gemeenten en Home-grade over het onderwerp biodiversiteit. Wat betreft de biodiversiteit lopen er een aantal projecten, zoals de gemeentelijke klimaatplannen, de klimaatactieplannen, het project 'Vooruit met de Wijk' en de afwegingen die gemaakt worden in de gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen (GSV).	De subsidies voor de coördinatie van het klimaatactieplan (€ 130.000) voorzien de invoering van: • Coördinatie van samenwerkings- en participatieprocessen met de lokale actoren; • Steun voor de promotie van andere initiatieven die het Gewest voorstelt aan de verschillende lokale actoren en in het bijzonder de projectoproep 'Vooruit met de Wijk'. In 2024 zal dit proces een eerste evaluatie krijgen en wordt er nagedacht over de hulpmiddelen die ontwikkeld moeten worden om de gemeenten te ondersteunen.	Uitgevoerd en van kracht

Conclusie

Het is indrukwekkend om de resultaten te zien van deze eerste cyclus, en de dynamieken die in gang werden gezet dankzij deze Burgerraad voor het klimaat. Bewoners met uiteenlopende meningen die meerdere weekends samenkwamen om na te denken over de toekomst van Brussel, politici en ambtenaren die bereid waren om te leren van de Brusselaars, samenwerkingen op politiek niveau en tussen de verschillende administraties die versterkt werden, constructieve uitwisselingen tussen private en publieke actoren, enz.

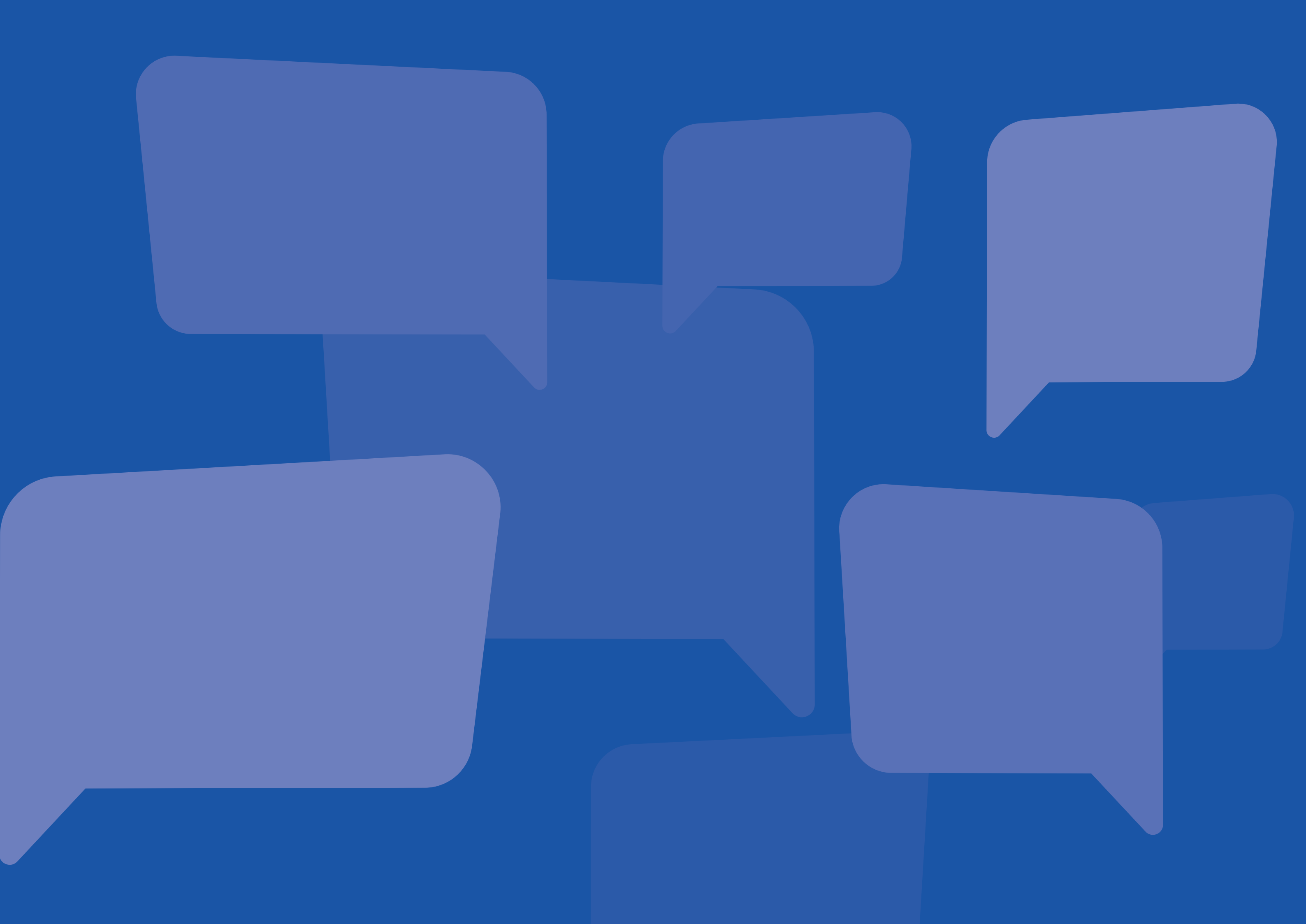
Toch kan ook vastgesteld worden dat in het kader van deze permanente Raad we steeds een open houding moeten hebben om doorlopend het proces te verbeteren. Want ja, er is zeker nog ruimte voor verbetering, wat het belang toont van de keuze voor een permanent orgaan. In maart 2024 werd het project officieel opgenomen in het Brussels wetboek van lucht klimaat en energiebeheersing.

Desondanks het feit dat de Burgerraad slechts werd opgericht begin 2023, kunnen we vandaag reeds vaststellen dat dit orgaan er in geslaagd is om het politiek systeem, en meer concreet het Brusselse klimaatbeleid, meer open te stellen voor de Brusselse bevolking. Dit nieuwe orgaan is er in geslaagd om burgers, private actoren, socio-economische organisaties en politiek actoren dichter bij elkaar te brengen, heeft gezorgd voor een meer transparant Brussels klimaatbeheer en is er in geslaagd om het debat aan te gaan over moeilijke vragen op een geïnformeerde manier. Het is hoopgevend om te zien dat zoveel Brusselaars zin hebben om constructief met elkaar het gesprek aan te gaan en samen op zoek te gaan naar oplossingen, net daar waar het politiek systeem deze antwoorden nodig heeft.

In dit lerend traject, zijn we er in geslaagd de kwaliteit van de werking van de Burgerraad op zeer korte termijn bij te sturen waar nodig. Dit zowel op vlak van representativiteit, afbakening van het thema als op het niveau van de politieke opvolging. Deze inspanningen vertalen zich duidelijk in het proces dat heeft plaatsgevonden in het kader van de tweede cyclus rond het thema voeding tussen oktober en december 2023. Dit geeft ons energie en motiveert ons om voortdurend na te denken hoe we het proces kunnen verbeteren. We zijn alvast benieuwd naar de uitkomst van de derde cyclus. Een nieuwe groep bewoners zal geloot worden eind 2024 om aan de derde cyclus deel te nemen.

De Burgerraad zal blijven de nodige stappen ondernemen om zich verder kwalitatief te integreren in het Brusselse klimaatbeheer. Hiervoor zal het verder blijven inzetten op het versterken van de link met de verschillende Brusselse actoren. Enerzijds de actoren gelinkt aan het Brusselse klimaatbeheer: het Brussels comité van klimaatdeskundigen, Brupartners, Raad voor het Leefmilieu, de dienst Participatie van Perspective, de Brusselse gemeenten, enz. En anderzijds ook alle andere actoren die samen vorm geven aan Brussel (socio-economische verenigingen, private actoren, burgerverenigingen, ...).

We zijn benieuwd om te ontdekken hoe de Burgerraad voor het klimaat zich in de volgende jaren verder zal ontwikkelen. We hopen dit samen met jullie verder te ontdekken.

Foto's:

© Bryapro

Verantwoordelijke uitgever:

Burgerraad voor het klimaat
Tour 8 Taxis, Havenlaan 86C/3000,
1000 Brussel